

PORADNIK SPÓŁDZIELNI

Przedpłata wynosi
3 zł kwart.
Cena ogłoszeń:
Wiersz petyt. 4-łam.
30 groszy.

DWUTYGODNIK DLA SPRAW SPÓŁDZIELCZYCH.
ORGAN
UNJI ZWIĄZKÓW SPÓŁDZIELCZYCH W POLSCE
wychodzący zamiast czasopism

Wydawca:
Unja Związków Spółdziel-
czych w Polsce.
Poznań, pl. Wolności 18.
Redaktor: Rus Kuztelan.

„Poradnik Spółdzielni” „Poradnik Spółdzielni Kredytowych” „Siła” „Odrodzenie”.

Nr. telefonów: Unji Związków Spółdzielczych w Polsce 4321, 2056, 2183, 2184; Spółdzielni Wydawniczej U. Z. S. w Poznaniu — 3489

Wszelkie przesyłki należy adresować: Do Redakcji: Unja Związków Spółdzielczych w Polsce. — Poznań pl. Wolności 18.

Do Administracji: Spółdzielnia Wydawnicza U. Z. S. w Poznaniu, pl. Wolności 18. Konto czekowe: Poznań P. K. O. nr. 206 013.

„Narody, które nie umieją pracować i oszczędzać, znikną z powierzchni ziemi”.

POZNAŃ

*

WARSZAWA

*

LWÓW

*

KRAKÓW.

Spis rzeczy: Do wszystkich Spółdzielni. — W sprawie polityki kredytowej w Spółdzielniach. — Obowiązki rewizyjne Rad nadzorczych w spółdzielniach kredytowych. — Organizacja drobnych oszczędności — Jeszcze w sprawie podatku dochodowego. — Opłaty stemplowe od obligów i weksli. — O dywidendzie towarowej. — Spółdzielnie kredytowe w Niemczech. — Skrzynka Redakcji. — Przegląd czasopism. — Zmiana osób. — Sprostowanie. — Ogłoszenia. — Rejestr spółdzielni. — Walne Zgromadzenia. — Bilanse.

Do wszystkich Spółdzielni.

Wobec konsolidacji najstarszych i największych związków w Polsce, mianowicie Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych w Poznaniu, Związku Stowarzyszeń Zarobkowych i Gospodarczych we Lwowie, jako też Związku Spółdzielni Polskich w Warszawie i Związku Rewizyjnego Spółdzielni Kółek Rolniczych w Krakowie, zwłaszcza wobec powstania Unji Związków Spółdzielczych w Polsce, jako wspólnej nadbudowy związkowej, obejmującej wszystkie powyżej wymienione Związki i ich Centrale finansowe i gospodarcze, dawniejsza Spółka Wydawnictw Spółdzielczych z odpowiedzialnością ograniczoną w Poznaniu przestoczyła się w końcu roku zeszłego na Spółdzielnię Wydawniczą Unji Związków Spółdzielczych z odpowiedzialnością udziałami w Poznaniu. Siedziba Spółdzielni: Poznań, Pl. Wolności 18.

Celem Spółdzielni Wydawniczej jest krzewienie idei spółdzielczej oraz ułatwienie spółdzielniom pracy przez wspólne nakłady i wydawnictwa. Przedmiotem jej jest zakup i sprzedaż jako i nakład publikacji spółdzielczych, formularzy i ksiąg handlowych dla użytku spółdzielni.

Wobec licznych zapytań, jakie otrzymujemy w ostatnim czasie od spółdzielni, wyjaśniamy, że członkiem Spółdzielni mogą być wszystkie spółdzielnie, należące do Unji Związków Spółdzielczych w Polsce. Członkowie odpowiadają za zobowiązania Spółdzielni zadeklarowanymi udziałami. Udział wynosi 200,— zł i winien być wpłacony w gotówce natychmiast pełną sumą. Z ważnych przyczyn może Zarząd aż do odwołania zezwolić członkowi na wpłacenie udziału ratami. Każdy członek Spółdzielni musi zadeklarować przynajmniej jeden udział, jednakże wolno mu posiadać dowolną ilość udziałów. Członek zobowiązany jest do zadeklarowania dalszego lub dalszych udziałów, o ile kompetentne organy Spółdzielni uchwalą, że zwrotów towarowych nie wypłaca się gotówką, lecz przeznacza się na wpłatę na dalsze udziały.

Rozwój Spółdzielni jest nader pomyślny. Spółdzielnia posiada własną księgarnię spółdzielczą i zaczątki własnej drukarni i introligatorni. Kapitał własny dochodzi już do 35 000 zł. Kapitał obrotowy do 65 000 zł. Zadanie, jakiemu służy Spółdzielnia Wydawnicza, doniosłe jest i wielkiego znaczenia dla rozwoju spółdzielczości. Wydawnicza działalność Spółdzielni ma na celu tak ułatwienie pracy spółdzielczej przez dostarczenie odpowiednich druków, formularzy, ksiąg handlowych i t. d. jako też popularyzowanie idei i wiadomości spółdzielczych. Solidaryzując się z powyższem zadaniem „Spółdzielni Wydawniczej” wszystkie spółdzielnie należące do Związków, złączonych w U. Z. S. w Polsce, we własnym dobrze zrozumianym interesie, winny się zgłosić gromadnie na członka Spółdzielni Wydawniczej U. Z. S. z odpowiedzialnością udziałami w Poznaniu i poprzeć wydatnie jej usiłowania.

Zarząd U. Z. S.

W sprawie polityki kredytowej w Spółdzielniach.

W interesie polityki walutowej Bank Polski, jak już wiadomo, obniżył kredyty redyskontowe wszystkim bankom prywatnym. Zniżka jeszcze nie dotknęła kredytów redyskontowych, udzielonych organizacjom spółdzielczym. Z drugiej strony jednakowoż niema mowy o tem, aby Bank Polski, póki tak, jak obecnie, istnieją warunki, mógł podwyższyć redyskonty spółdzielniom. Z tym faktem należy się liczyć poważnie. Mamy nadzieję, że nie dojdzie do tego, aby nawet spółdzielcze ściętno kredyty redyskontowe. Bądź co bądź jednakowoż spółdzielnie w dyspozycjach swoich uwzględnić muszą ogólne warunki gospodarcze, których wyrazem jest ściętnianie redyskontów przez Bank Polski i do tego zastosować swoją politykę kredytową. Na skutek zmniejszenia kredytów w bankach prywatnych, oczywiście pojawi się tem większe zapotrzebowanie kredytów w spółdzielniach naszych. Klienci banków prywatnych bowiem starać się będą o kredyty u nas.

Dla kredytowej polityki spółdzielczej Zarządów i Rad Nadzorczych miarodajnymi powinny być przedewszystkiem dwa względy:

- a) obdzielanie kredytami możliwie jak największej liczby członków,
- b) udzielanie kredytów tylko takim członkom, którzy bezwzględnie punktualnie i dokładnie wywiązują się z swoich zobowiązań kredytowych wobec Spółdzielni.

Stosunek kredytowy z członkami, którzy bądź to nie płacą odsetek, bądź też zalegają z spłatą weksli, pozwalają sobie weksle protestować lub skarżyć, należy bezwzględnie zlikwidować. Inaczej będziemy wspierać ludzi niezastługujących na pomoc, a krzywdzili tych, co sprawnością w załatwianiu swoich pieniężnych spraw dowodzą, że w walce konkurencyjnej na pewno się ostoją. Podtrzymywaniem za każdą cenę niezdołnych do życia firm i ludzi unieruchamia się pieniądze, wyrządza krzywdę zdolniejszym i szkodzi się spółdzielni samej. Zarówno centrala finansowa, jak i Bank Polski, widząc, że Spółdzielnia ma kłopoty z swoimi dłużnikami wekslowymi, muszą przypuszczać, że kierownictwo spółdzielni nie jest dość sprężyste i nie umie dość dokładnie oceniać wartości finansowych swojej klienteli.

Nie zanosi się jeszcze na szybkie i znaczne polepszenie warunków kredytowych w Polsce i dlatego dziś pozwolić sobie nie możemy na filantropję w dziedzinie kredytowej. Wynika stąd, że spółdzielnie nasze powinny, rozpatrując udzielanie kredytów, dbać o to, by udzielać kredytów w małych pożyczkach jak największej liczbie członków. Udzielanie jednemu członkowi wielkiego kredytu nie jest wskazaniem, ponieważ przedsiębiorca, kupiec lub większa firma, znajdują drogi do większych banków. Mały rzemieślnik natomiast, kupiec czy rolnik, nie uzyska kredytów z wielkiego banku, dla niego spółdzielnia jedynym jest źródłem kredytowym.

W interesie zdrowego rozwoju spółdzielni naszych polecić musimy ponownie bardzo ostrożną i powściągliwą gospodarkę kredytami redyskonto-

wemi, a natomiast bardzo silną działalność w kierunku zdobywania wkładów oszczędnościowych. Usiłowania takie nie pozostawiają bez skutku. We wszystkich bowiem częściach Polski posiadamy już spółdzielnie, liczące setki tysięcy złotych wkładów oszczędnościowych, tak dalece, że niektóre spółdzielnie już zrezygnowały z kredytu redyskontowego, zadowolając się zasobami własnymi.

Możliwość uzyskania wkładów oszczędnościowych zwiększa się. Dotąd właściciele większych i mniejszych kapitałów starali się, korzystając z wysokich odsetek, wypożyczać je wprost prywatnej klienteli. Obecnie jednak, gdy się przekonano, że właśnie ta prywatna klientela, która najwyższe płaciła odsetki, sprostać nie może swoim zobowiązaniom i nie płaci wcale albo tylko z trudnościami odsetki i kapitał, — prywatni kapitaliści stali się więcej ostrożnymi i wolą oddawać pieniądze swoje bankom i spółdzielniom, zadowolając się niższymi odsetkami, osiągając wzamian większą pewność terminowych spłat i zwrotów. Usiłowania spółdzielni w kierunku gromadzenia oszczędności wskutek tego obecnie więcej mają widoków powodzenia.

K s. S t. A d a m s k i.

Obowiązki rewizyjne Rad Nadzorczych w spółdzielniach kredytowych.

Ustawa o spółdzielniach (art. 41) oraz rozporządzenie Prezydenta Rzpltej o warunkach wykonywania czynności bankowych i nadzorze nad temi czynnościami (§§ 50 — 52) dokładnie określają obowiązki rad nadzorczych w spółdzielniach kredytowych w zakresie czynności rewizyjnych. Według tych przepisów rada nadzorcza winna ze starannością sumiennego kupca czuwać nad prowadzeniem interesów przez zarząd, śledzić całą działalność spółdzielni, w szczególności badać roczne zamknięcia rachunków, a wyniki badań przedstawiać walnemu zgromadzeniu. Rada jest obowiązana nadto ułożyć regulamin, który określi sposób wykonywania przez nią nadzoru.*) Może w każdej chwili w pełnym składzie lub przez delegowanych członków przeglądać księgi i dowody oraz bezpośrednio sprawdzać stan wszelkich części majątku, jak: kasy, papierów wartościowych, nieruchomości, ruchomości i t. p. może w razie potrzeby przybrać rzeczoznawców.

Członkowie rady winni obowiązki swoje sprawować osobiście. Obowiązani są do zachowania tajemnicy handlowej.

Przed wojną istniały w spółdzielniach poza radą i zarządem specjalne komisje rewizyjne, wybierane przez walne zgromadzenia. Zadaniem tych komisji było właśnie wykonywać wyżej wymienione czynności rewizyjne. Obecnie ustawa o spółdzielniach, jak również i rozporządzenie Prezydenta Rzpltej o nadzorze nad czynnościami bankowymi, nie przewidują powoływania komisji rewizyjnych.

*) Za regulamin ten mogą służyć regulaminy dla Rad nadzorczych, opracowane przez Związki należące do U. Z. S. w Polsce. W regulaminie tym znajdują się specjalne paragrafy, określające obowiązki rewizyjne Rad nadzorczych.

a całą działalność rewizyjną przenoszą na rady nadzorcze.

Niestety rady nadzorcze w naszych spółdzielniach przeważnie nie poczuwają się do wspomnianych obowiązków rewizyjnych. Członkowie rady często nie przeprowadzają rewizji wcale, albo przeprowadzenie rewizji polega tylko na formalnym podpisaniu sprawozdań rocznych i inwentarzy, sporządzonych przez zarząd względnie przez urzędników, bez dokładnego zbadania ich treści.

Zaniedbywanie tak wybitnie ważnych czynności, jakimi są czynności rewizyjne, ujemnie odbija się na działalności spółdzielni. Każda sprawa, jeżeli chcemy, żeby dobrze i korzystnie rozwijała się, musi być poddawana jaknajczęstszej rewizji. Najlepsi nawet ludzie często mimowoli robią niewłaściwe posunięcia w działalności, często wskutek braku kontroli. Mimo dobrych chęci narazić mogą instytucję na poważne trudności lub zgoła straty. Brak również odpowiedniej kontroli może spowodować, że członkowie zarządu zlekceważą swoje obowiązki i nie będą się odnosić należycie do swych czynności. Brak ludzi idealnych zmusza przeto do ciągłych i ścisłych rewizji.

Przeprowadzanie rewizji urzędowych przez związki rewizyjne bynajmniej nie zwalnia rad nadzorczych od zakreszonych im prawem obowiązków rewizyjnych. Rewizja związkowa nie może tak dokładnie wniknąć we wszelkie szczegóły działalności spółdzielni i zbadać całego toku spraw wykonywanych codziennie, których wykonanie zależy od szeregu takich czy innych, drobnych, bieżących, lokalnych warunków. Znajomość tych warunków jest często niemożliwa dla związku, posiadać ją mogą tylko miejscowi ludzie, wyróżli wśród otoczenia, w którym rozwija się dana spółdzielnia.

Np. kwestja udzielenia pożyczki? Związek nie może kwalifikować ani dyskwalifikować do kredytu członka, to powinna zrobić rada. Przy rewizji powinna zatem zbadać, czy pożyczki udzielane są zgodnie z jej uchwałami, na mocy których są przyznawane, czy kredyt określony przez nią dla jednego członka spółdzielni nie przewyższa sumy przez nią oznaczonej, czy z kredytu nie korzystają osoby, którym właśnie go odmówiono, czy procenty od pożyczek są dokładnie obliczone i w wysokości przez nią uchwalonej, czy inwentarze (wyciągi) pożyczek są zgodne z księgami głównymi i pomocniczymi (kontowymi) i t. d. i t. d.

Dla uzgodnienia inwentarzy z księgami należy kolejno pozycja po pozycji sprawdzić cały zapis.

Rewizja związkowa jest natury więcej formalnej, ogranicza się do ogólnego sprawdzenia stanu inwentarza pożyczek z księgami, do stwierdzenia, czy pożyczki są udzielane zgodnie z prawem, w jakiej formie, czy działalność kredytowa jest odpowiednio uzależniona od strony pasywnej bilansu tj. czy wobec krótkoterminowych wkładów i długów są również udzielane krótkoterminowe pożyczki i czy są istotnie spłacane w terminie płatności ich, częstość protestów i t. p.

Charakter rewizji rad nadzorczych winien być bieżąco-kontrolujący, związku zaś jest prawnogospodarczy.

Charakter kontrolujący polega na drobiazgowym i ścisłym zbadaniu każdej pozycji, każdego zapisu i każdej dokonanej transakcji. Rewizja zaś związkowa bada przedewszystkiem prawne podstawy istnienia spółdzielni, stwierdza, czy działalność

odpowiada wymaganiom prawa, ustawy o spółdzielniach oraz odpowiednich rozporządzeń i instrukcji statutu spółdzielni, tudzież uchwał walnych zgromadzeń, czy księgi handlowe prowadzi się prawidłowo i czy niema w nich zaległości, czy prawidłowo prowadzi się księgi protokołów zarządu, rady i walnych zgromadzeń, czy bilanse są zgodne z prawem i t. p. spraw o charakterze ogólnym. Również rewizja związkowa w dniu rewizji stwierdza stan kasy, papierów wartościowych własnych, depozytów. i in.

Wskutek niemożliwości częstego przeprowadzania rewizji związkowych¹⁾ rada winna sama, o ile możliwości najczęściej, przeprowadzać rewizje. Przecież stan kasy, walut zagranicznych, papierów wartościowych własnych i obcych, weksli i rewersów i in. powinien być kilkanaście razy na rok badany.

Dokładnie, jak przy pożyczkach, również należy badać działalność wkładową spółdzielni. Tu powinno się stwierdzić, czy nie płaci się wygórowanych procentów od wkładów, czy wkłady nie są przetrzymywane i t. p.

W powyższy sposób należy badać inne operacje spółdzielni. Im częstsza będzie rewizja, tem lepsze i pewniejsze podstawy może zdobyć instytucja.

Wykonywanie czynności rewizyjnych przez Rady ma kolosalne znaczenie wychowawcze dla członków. Przez ciągłe rewizje członkowie nabierają wprawę w badaniu różnych spraw, która to wprawa pozwoli im na coraz szersze branie udziału w innej pracy czy to społecznej, czy gospodarczej. Przez rewizje członkowie rady coraz bardziej przywiązują się do swej instytucji, pozostali zaś członkowie spółdzielni, nie należący do jej organów, widząc intensywną pracę rewizyjną rady nadzorczej, z coraz większym odnoszą się doń zaufaniem.

Brak narazie odpowiednio przygotowanych ludzi nie powinien stać na przeszkodzie do wykonywania czynności rewizyjnych. Czynności te nie są zbyt skomplikowane, chodzi tylko o chęci i czas, a te powinny się zawsze znaleźć. Praca włożona w te czynności nie pójdzie na marne, a stokrotnie się opłaci w przyszłości. Korzyści z tego nietylko osiągnie spółdzielnia, ale i sami członkowie, gdyż się czegoś więcej nauczą, co się im może w życiu bardzo przydać. Zresztą jeżeli będą trudności przy wykonywaniu czynności rewizyjnych z braku umiejętności, związek poda zawsze sposoby ich przeprowadzania^{**)} i udzieli odpowiednich pouczeń. Najlepszą jednak szkołą dla członków będzie jaknajwiększa częstość dokonywanych czynności rewizyjnych.

Przez niewykonywanie czynności rewizyjnych spółdzielnia może nie usunąć w odpowiednim czasie wad i usterek swej działalności i może być narażona na dotkliwie straty. Za straty odpowiedzialni są wszyscy członkowie rady solidarnie. Nie mogą się niczym tłumaczyć, jeżeli narazili spółdzielnię na straty przez zaniedbanie swych czynności (art. 44 ustawy o spółdzielniach).

J. B.

*) Według Ustawy o Spółdzielniach spółdzielnia na 2 lata podlega rewizji związkowej; na żądanie Związku lub na własne życzenie może podlegać jej częściej.

***) Jak już zaznaczono, Związki, należące do U. Z. S. opracowały instrukcje dla Rad nadzorczych, które podają sposób przeprowadzania rewizji.

Organizacja drobnych oszczędności.

Na łamach „Wiarusa Nadnoteckiego“, wychodzącego w Czarnkowie, zauważyliśmy ukazujące się raz po raz artykuły propagandowe o oszczędności, o „domowych bankach ludowych“ dla dzieci, o przyuczaniu ludności do oszczędności drogą choć drobnych ale stałych składek, i wreszcie o wychowywaniu młodego pokolenia w cnocie oszczędności. Okazuje się, że tę tak celową i polecenia godną propagandę prowadzi dyrektor tamtejszego banku ludowego p. J. Jeszke, który z całą starannością i zapałem zaczyna pracę od podstaw, od dołu, od serc dziecięcych, a więc tak, jak ją prowadzić potrzeba.

Zainicjował on na terenie działania Czarnkowskiego Banku Ludowego instytucję skarbonek, jakoteż kartoników, w które Bank Ludowy zaopatrzuje bezpłatnie swoich klientów.

Pożyteczność skarbonek polega na tem, że dają one sposobność dzieciom do składania najdrobniejszych sum bez żadnej straty czasu, przyuczając je równocześnie do szanowania i zbierania kwot najmniejszych, a więc do oszczędności, — rodzicom zaś dają sposobność do wpajania w dzieci zasad tejsze. Klucz od skarbonki znajduje się u członka Zarządu; tylko on w obecności dzierżawcy skarbonki, może ją otworzyć, — a czyni to wówczas, gdy zawartość pełnej skarbonki należy przełać na konto depozytowe klienta. Tą drogą zapobiega się działaniu słabej woli oszczędzającego, który nieraz pod wpływem pokusy, wydałby może grosz dotychczas złożony, mając klucz skarbonki w swoim posiadaniu.

Bank ten spróbował także zaprowadzić kartoniki oszczędności. Ma obecnie już pół setki małych klientów, którzy za zaoszczędzone grosze sami kupują w banku znaczki oszczędnościowe i wklejają je na kartoniki. Gdy uzbiera się ich przynajmniej na jeden złoty, suma zostaje wpisana do książeczki zbieracza, znaczki zaś unieważnione. Posiadanie takiej książeczki depozytowej podnieca jeszcze młodego deponenta, — tak, że rzadko się zdarza, aby mając już książeczkę depozytową, nie prowadził dalej swych oszczędności.

Ten drugi sposób zbierania drobnych, zaoszczędzonych sum, może nawet lepszy jest niż pierwszy — przyucza bowiem ludność miejscową już od dziecka do częstego kontaktu z Bankiem ludowym.

Notujemy przykład ten z prawdziwą przyjemnością i żalujemy, że nie mamy więcej danych cyfrowych, z którychby dokładniej wynikało, jaki rezultat Bank w Czarnkowie z pracy tej osiągnął; aczkolwiek znaczenia jej nie należy oceniać z cyfr tylko — szukać należy go głębiej; — celem bowiem głównym tej pracy jest wychowanie w oszczędności przyszłego pokolenia, no i propaganda.

Każdy kupiec nam powie, jakie „cuda“ zdziałać może propaganda. Jesteśmy ustawicznie świadkami stałej, umiejętnej, wydatnej, na każdym kroku nas spotykającej „propagandy wydatków“, — przeciwstawić jej musimy silną propagandę oszczędności. Ośrodkiem tej propagandy, jej centrum, z którego promieniować powinna na całą okolicę, — na cały teren działania, — to bank ludowy. Rezultatem zaś, to zachęcenie ludności, ułatwienie jej do wkroczenia na drogę normalną

oszczędzania, — jednym słowem, przełamanie bierności społeczeństwa w tym kierunku.

Z tego punktu widzenia na rzecz spojrzawszy, przestaniemy uważać, że te sposoby pozyskiwania drobnych deponentów są drogie i nie dość produktywne, — a to, że rezultaty kas dziecięcych okażą się w całej pełni dopiero w przyszłości, — nie będzie powodem do zaniedbania tychże metod propagandy.

Nie należy oczywiście ograniczać się tylko do działania wśród dzieci. Znaczki oszczędnościowe powinny przez ułatwienie nabywania ich na każdym kroku, rozpowszechnić się najzupełniej. Ameryka, gdzie nie istnieją trudności kredytowe, nie lekceważy systemu drobnego oszczędzania, na co dowód dały niektóre banki tamtejsze, zaprowadzając nawet automaty uliczne, z których przez wrzucenie drobnej monety, otrzymuje się odpowiednie znaczki oszczędnościowe.

Dla kolportażu znaczków tych należy pozyskać nauczycielstwo, duchowieństwo, kupiectwo, urzędy i t. p. W składach i kasach, na poczcie w braku „drobnych“, czy też przy wypłacie „rabatu towarowego“ i t. p., należałoby posługiwać się takimi znaczkami.

Dalej dla propagandy oszczędnościowej należy pozyskać i prasę miejscową. Umieszczać tam popularne artykuły i odezwy o potrzebie oszczędzania, o znaczeniu, o sposobach i t. p. Zawiadamić przez prasę miejscową ludność o zorganizowaniu przez bank drobnych wkładów i sposobie, w jaki ludność ma je w czyn wprowadzać.

Niżej podajemy przykłady takich artykułów propagandystycznych. Te i tym podobne należałoby umieszczać w prasie, ewentualnie drukowane lub pisane na maszynie — rozdawać. Postaramy się umieszczać w „Poradniku“ takie artykułiki, któreby zarządom banków mogły służyć w celach propagandystycznych, albo wprost albo jako materiał w omawianym celu.

I.

N. p.:

Jednym z warunków naszego szczęścia jest dobrobyt. Zdobycie zaś tego dobrobytu przy normalnych warunkach, leży najzupełniej w naszej mocy.

Wytrwała praca i umiejętna oszczędność, — oto droga do dobrobytu.

Oszczędność — nie jest skąpstwem, ani chciwością, ani pragnieniem bogactw. — Oszczędność jest walką z lenistwem, z nieładem i nieporządkiem, ze zbytkiem, z alkoholem i tytoniem, a przede wszystkim jest rozumnym gospodarowaniem rezultatami pracy własnej.

Do niedawna byliśmy w tem smutnem położeniu, że oszczędzać w Polsce nie mogliśmy. Wojna bowiem nie tylko zniweczyła rezultaty naszej poprzedniej oszczędności, ale co gorsza, równocześnie oduczyla nas tej cnoty, a więc zabiła źródło naszego dobrobytu.

Z tym fatalnym skutkiem wojny czas rozpocząć walkę najzaciętszą, teren zaś do tej walki znajdujemy już częściowo przygotowany:

Jesteśmy bowiem w posiadaniu olbrzymiego warsztatu pracy w postaci ziemi, wraz z zawartymi w niej nieprzebranymi bogactwami, — posiadamy dalej wzorowy, na — niepodlegającej waha-

niom podstawie, — bo na złocie oparty pieniądz, — a zatem śmiało powiedzieć możemy, że od naszej tylko pracy i naszego zmysłu oszczędnego gospodarowania zależy nasz dobrobyt i powodzenie materialne.

A więc czas zerwać z życiem „z dnia na dzień“ — czas rozpocząć „pracą i oszczędnością“ budowę naszej potęgi gospodarczej.

Pracować umie każdy Polak, — oszczędzać w sposób właściwy nauczyć się musi; oszczędność bowiem nieumiejętna nikomu korzyści nie da, a może przynieść nawet stratę. Jeżeli bowiem ciułać będziemy grosz za groszem i ukrywać go w kufrach, szkatułach, lub w przysłowiowej pończosze, nie przysporzymy korzyści ogółowi a sobie możemy przynieść stratę.

Przez wycofanie bowiem pieniądza z obiegu, pozbawiamy go jego największej siły i zalety, — jego zdolności obiegu, — zdolności, dzięki której organizm społeczny może dostatecznie zaspokoić potrzeby swoje w tym kierunku, nie zwiększając nadmiernej ilości pieniądza, — co, jak nam z doświadczenia wiadomo, — przyniosłoby fatalne skutki spadku jego wartości.

Stratę zaś możemy ponieść, bo pieniądz ukryty narażony jest na mnóstwo najzupełniej nieprzewidzianych niebezpieczeństw, jak: kradzież, pożar i t. p.

A zatem chronić należy siebie, swoich krewnych, swoich znajomych od tego rodzaju niebezpieczeństwa, przez skierowywanie sum zaoszczędzonych, choćby najdrobniejszych, do specjalnie dla tego celu istniejących instytucyj, jakimi są Banki Ludowe, gdzie zapewnimy im nie tylko bezpieczeństwo, ale i dochód w formie procentu, którego w dzisiejszych ciężkich czasach, nikt chyba lekceważyć nie będzie.

Pamiętamy wszyscy, jak wielkie rezultaty dawały przedwojenne spółdzielnie kredytowe. Zostały one stworzone i pracowały właśnie temi drobnymi kapitałami, uciulanemi drogą małych codziennych oszczędności, które oddane za procentem do Banku Ludowego, aczkolwiek drobne, ale liczne, urastały w potężne kapitały, będące źródłem kredytu dla wszystkich potrzebujących a na nie w zupełności zasługujących. Okres inflacyjny zniszczył nam kapitały naszych Banków Ludowych. Ale to przecież nie racja, abyśmy teraz opuściwszy ręce, porzucili ze wszech miar dobrą a wypróbowaną drogę lokowania oszczędności. — Trzeba przeboleć straty, zabrać się do oszczędzania na nowo — a przy zrozumieniu obecnej sytuacji, do stanu przedwojennego powrócimy szybko.

Korzystajmy więc z tego, że droga do racjonalnego oszczędzania stoi nam otwarta. Zacznijmy oszczędzać, choćby od kilku groszy dziennie, a nawet nie spostrzeżemy się, jak zobaczymy siebie posiadaczami kapitaliku, który coraz łatwiej zwiększać się będzie, nie tylko dorzucaniem zaoszczędzonych złotych, ale i narastaniem procentów.

Bank Ludowy ..... przyjmuje wkłady oszczędnościowe i t. d. (podać warunki).

II.

Rodzice!

Chcecie wychować dzieci na skrzętnych a umięjących zdobyć niezależność i zamożność

obywateli, — przyuczajcie je za młodu do oszczędności!

Tylko oszczędność, oparta na pracowitości, zapewni im dobrobyt!

Spójrzcie na Zachód od nas. Tam każde niemal dziecko ma książeczkę depozytową, na którą wpisuje każdą choćby drobną sumę, uzbieraną z groszowych codziennych oszczędności, wrzucanych do skarbonki.

Posiadanie książeczki takiej sprawia, że niema dlań „czarnej godziny“, która jest zmorą ludzi nieoszczędzających i źle gospodarujących.

Książeczka ta sprawi, że nie będzie dlań zbyt „ciężkich początków“, bo każdy chłopiec czy dziewczyna, składająca oszczędności w banku, znajdzie w odpowiednim czasie sumkę, która ułatwi im rozpoczęcie swego samodzielnego życia.

Bank ..... wydaje bezpłatnie skarbonki (lub kartoniki) — chcąc ułatwić dzieciom rozpoczęcie oszczędzania, i t. d. (opisać sposób obchodzenia się ze skarbankami lub kartonikami).

Waszym obowiązkiem, Rodzice, zachęcić dzieci, wytłumaczyć im korzyści oszczędzania, tak jak obowiązkiem Waszym starać się o zabezpieczenie im pomyślnej przyszłości!

Tym podobne artykuły stale winny za inicjatywę zarządu banku ukazywać się w prasie miejscowej.

J. Jeziorowska.

Jeszcze w sprawie podatku dochodowego.

W Dzienniku Urzędowym R. P. nr. 49 z 15. 5. 1925 r. ukazały się przepisy wykonawcze Min. Skarbu do rozporządzenia z dnia 18. 3. 1925 r. w sprawie państwowego podatku dochodowego.

Spółdzielnie interesuje przede wszystkim przepis wykonawczy do art. 5, który brzmi:

„Spółdzielnie, o których mowa w art. 6 Ustawy, o ile działają wyłącznie wśród członków, wolne są od opodatkowania co do nadwyżki bilansowej, osiągniętej z obrotu z członkami. Jeżeli zaś tego rodzaju spółdzielnie rozszerzają swą działalność również na nieczłonków, nadwyżki bilansowe, osiągnięte z obrotów z członkami, podlegają zwolnieniu od opodatkowania w tym tylko wypadku, gdy spółdzielnie nadpłaty i zwroty, przypadające na nieczłonków, przelewają w całości do funduszy, niepodlegających podług statutów podziałowi między członków. W każdym razie nadwyżki bilansowe w spółdzielni, pochodzące z obrotów z nieczłonkami, podlegają opodatkowaniu.

Spółdzielnie, rozciągające działalność na osoby nie będące członkami, a obowiązane, w myśl art. 49 Ustawy o państwowym podatku dochodowym, do składania zeznań o dochodzie, powinny wraz z bilansem i rachunkiem strat i zysków podać sumę ogólnego obrotu z podziałem na obroty dokonane z członkami i z osobami, do składu członków nienależącymi.

Spółdzielnie, które do Związku Rewizyjnego przystąpiły po ogłoszeniu powołanej w tytule Ustawy z dnia 18. 3. 1925 r., korzystają z ulg podatkowych za ten rok gospodarczy, w którym przystąpiły do Związku.

Spółdzielnie, którym prawo rewizji przyznane zostało na podstawie art. 70 Ustawy z dnia 29. 10. 1920 r. (Dz. U. R. P. nr. 111, poz. 733), uważa się za spółdzielnie związkowe.

Corocznie przed terminem, wyznaczonym do składania zeznań osób prawnych, Związki Rewizyjne przesyłają właściwym Izbom Skarbowym wykazy spółdzielni do Związku należących z wymienieniem daty przyjęcia każdej spółdzielni do Związku.

Powołując się na umieszczony w nr. 10 „Poradnika“ z dnia 15. 5. 1925 roku artykuł „Ustawa o państwowym podatku dochodowym“, nadmieniamy w związku z wyżej przytoczonym przepisem wykonawczym jeszcze co następuje:

Z ulg podatkowych korzystają wogóle tylko spółdzielnie, należące do Związków Rewizyjnych z przyznanem prawem rewizji. I tutaj nawet jeszcze nie wszystkie; ustawodawca przyznaje bowiem ulgi tylko następującym spółdzielniom:

1) takim, które pracują statutowo wyłącznie wśród członków,

2) takim, które pracują wprawdzie także z nieczłonkami, lecz przypadające na nieczłonków nadpłaty i zwroty przelewają w całości do funduszy nie podlegających podług statutu podziałowi między członków.

Jak z treści przepisu wykonawczego wynika, niekoniecznie zastrzeżenie powyższe mieścić się musi w statucie spółdzielni.

Wszystkie spółdzielnie zatem, pracujące z nieczłonkami, a wypłacające nadpłaty lub zwroty tylko członkom, bez przelewania nadpłat i zwrotów, przypadających na nieczłonków, do funduszu zasobowego (rezerwowego), który jest niepodzielny w myśl Ustawy o spółdzielniach, lub do innych funduszy, będących w myśl statutów niepodzielnymi, opłacać muszą od całego dochodu podatek dochodowy. Spółdzielnie natomiast, pracujące także z nieczłonkami, które nie wydzielają jednakże nadpłat lub zwrotów (dywidend towarowych), korzystają, zdaniem naszym, również z wyżej omawianych ulg, jakkolwiek Ustawa wyraźnie tego nie przewiduje.

Ulgę polegają na tem, że płaci się podatek dochodowy nie od zysków, podlegających zasadniczo podziałowi, lecz tylko od tej części zysku, który pochodzi z obrotu z nieczłonkami. Stylizacja wyżej przytoczonego przepisu wykonawczego nie wyjaśnia jednakże zupełnie, jak należy obliczyć wykazany zysk, przypadający z obrotów z nieczłonkami. W ustępie 2 przepisu wykonawczego powiada ustawodawca, że podać należy przy zeznaniu razem z bilansem sumy ogólnego obrotu, z podziałem na obroty dokonane z członkami i na obroty z nieczłonkami. Przypuszczając więc należy, że część ogólnego zysku, przypadającego na nieczłonków, obliczać się będzie w stosunku ogólnych obrotów do obrotów z nieczłonkami. Jeśli zatem podstawowym interesem spółdzielni jest zakup od członków, natenczas należy zestawić obroty zakupu, odwrotnie, jeśli podstawowym interesem spółdzielni jest sprzedaż członkom, należy zestawić obroty sprzedaży. Przypuśćmy więc, że zestawione obroty z członkami wynoszą złotych 100.000.—, z nieczłonkami złotych 50.000.—, a zysk, podlegający zasadniczo opodatkowaniu, wynosi zł 6.000.—, natenczas należy przyjąć, że z zysku 6.000.— zł przypada na nie-

członków trzecia część ($50.000 : 150.000 = 1/3$), czyli zł 2.000.—. W takim wypadku płaci spółdzielnia podatku dochodowego zamiast od zł 6.000.—, tylko od zł 2.000.— dochodu.

Zysk bilansowy nie jest miarodajny do obliczenia podatku dochodowego. Wykazany zysk bilansowy trzeba jeszcze uzupełnić odliczeniami, wzgl. doliczeniami. Odliczenia są w spółdzielniach naogół minimalne, natomiast doliczenia w terażniejszych stosunkach dość poważnej natury. Najważniejszym doliczeniem są pensje i wszelkiego rodzaju wynagrodzenia osób biorących czynny udział w zarządzie przedsiębiorstwa i w radach nadzorczych. Dolicza się zatem do zysku bilansowego tę część pensji, która przewyższa przy kapitale udziałowym do wysokości zł 500.000.— 15 proc. kapitału udziałowego n. p. 20.000.—, doliczyć musi do zysku bilansowego zł 12.000.— minus 15 proc. od 20.000.— kapitału udziałowego, czyli zł 12.000.— minus 3.000.— = 9.000.— zł.

Przypuśćmy, że normalnie ustawiony bilans wykazuje, po potrąceniu do funduszu rezerwowego statutem przewidzianego odpisu i przed wyznaczeniem jakichkolwiek nadpłat i zwrotów (dywidendy towarowej), wykazuje zysku zł 10.000.—, natenczas doliczyć należy ewtl. wypłacone z konta kosztów administracyjnych w ubiegłym roku podatki: państwowy dochodowy, specjalny od tantjem, daninę państwową i podatek majątkowy, przypuśćmy zł 500.—, dalej dolicza się wyżej omówione pensje Zarządu 12.000.— minus 3.000.— zł 9.000.—, dochód podatkowy wynosi zatem zł 19.500.—. Jeśli jednakże spółdzielnia korzysta z ulgi, omawianej powyżej, należy odliczyć tę część zysku, która przypada z obrotów z członkami, co uczyni, jeśli przyjmiemy stosunek obrotów ogólnych do obrotów z nieczłonkami, jak 3 : 1, czyli w obecnym wypadku $(19500 : 3) \times 2 = \text{zł } 13.000.—$, tak, iż w naszym wypadku spółdzielnia płacić będzie musiała podatek dochodu od zł 6.500.—.

Przyznać należy, że przepis o doliczeniu do zysku bilansowego tej części wypłacanych pensji członkom zarządu, która przekracza 15 proc. kapitału udziałowego, jest rygorystyczny, tem więcej w spółdzielniach, gdzie udziały w bilansach otwarcia są nikłe, gdyż stracone zostały na dewaluacji. Do tego dochodzi, że członek zarządu w spółdzielni jest nie tylko kierownikiem, ale i równocześnie, może nawet jedynym nieraz pracownikiem, pensje pracowników natomiast w innych przedsiębiorstwach doliczać nie potrzeba.

Dlatego też wystosowano do Ministerstwa Skarbu podanie o rozszerzenie w drodze rozporządzenia granic dopuszczalnych do potrąceń płac członków zarządu w spółdzielniach do wysokości rzeczywiście wypłaconych pensji, bez względu na wysokość kapitału udziałowego, w granicach do wysokości 10.000.— zł.

Jakkolwiek spółdzielnie z małemi tylko wyjątkami zeznań składać i zaliczek płacić nie potrzebują, to jednak każda spółdzielnia powinna sobie już zawczasu uświadomić, czy i ile podatku dochodowego płacić będzie musiała, tem więcej, że każdej chwili może otrzymać wezwanie do złożenia deklaracji podatkowej.

L. Szalkowski.

Oplaty stemplowe od obligów i weksli.

W ur. 5 „Poradnika“ z dnia 1. 3. 1925 r. została obszernie omówiona ustawa w przedmiocie opłat stemplowych, które mają płacić spółdzielnie. Obecnie chcielibyśmy tylko poruszyć jeden rodzaj opłat stemplowych, mianowicie od obligów i weksli. W nr. 9 „Poradnika“ z dnia 1. 5. 1925 r. na str. 183 „W sprawie zezwolenia spółdzielniom na kasowanie znaczków stemplowych“, zostało ogłoszone generalne zezwolenie Ministerstwa Skarbu w brzmieniu dosłownem (Ministerstwo Skarbu L. DPO. 2926/VII). Zezwolenie to ma dla spółdzielni, zwłaszcza dla tych, w których siedzibie niema ani Kasy Skarbowej, ani miejsc sprzedaży blankietów wekslowych, bardzo doniosłe znaczenie. Dlatego nie od rzeczy będzie, jeśli raz jeszcze powyższe zezwolenie zanalizujemy.

Stosownie do powyżej wymienionej instrukcji spółdzielnie mogą same naklejać i kasować znaczki stemplowe na pewnych papierach kredytowych, i to:

1) na obligacjach:

Pod obligacjami należy rozumieć skrypty dłużne, stwierdzające stosunek kredytowy spółdzielni do dłużnika. Wyżej cytowana Ustawa przewiduje opłatę stemplową od obligów naogół w wysokości 1 proc. od sumy pożyczki. Spółdzielnie natomiast, o ile są instytucjami drobnego kredytu, opłacają stempel powyższy tylko w wysokości 0,3 procent. Według rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 3. 1925 r. w sprawie wykonywania Ustawy z dnia 11 grudnia 1924 r. w przedmiocie opłat stemplowych, które mają płacić spółdzielnie (Dz. U. R. P. nr. 30 z r. 1925, poz. 212) za instytucje drobnego kredytu uważa się spółdzielnie i zrzeszenia, wymienione w art. 117 Ustawy z dnia 29. 10. 1920 r. o spółdzielniach (Dz. U. R. P. N. 111, poz. 733), których podstawowym zadaniem statutowym jest udzielanie członkom pożyczek oraz przyjmowanie wkładów pieniężnych, dopóki wysokość kredytu, udzielonego spółdzielniom, związkom samorządowym lub zrzeszeniom, nie przekracza 8.000.— zł dla jednego członka, a przy pożyczkach, udzielanych innym członkom, jeżeli wysokość kredytu, udzielonego jednemu członkowi, nie przekracza 800.— zł. Innymi słowy, instytucją drobnego kredytu jest ta spółdzielnia, która udziela jednemu członkowi w ciągu roku nie wyżej nad 800.— zł kredytu, a o ile członkami spółdzielni są także inne spółdzielnie lub związki samorządowe, udziela tymże członkom — każdemu z nich — nie więcej nad 8.000.— zł.

2) Na wekslach przekazowych, wystawionych przez spółdzielnie, t. j. takich, na których figuruje spółdzielnia jako wystawca.

3) Na wekslach własnych, płatnych na rzecz spółdzielni, lub na jej zlecenie (znanych w b. zaborze pruskim pod nazwą sola-weksli).

Wyżej omówione dwa gatunki weksli mogą być zatem wystawiane na własnych blankietach wekslowych, a znaczki na nich naklejane mogą być przez spółdzielnie i przez nie kasowane w ten sposób, że spółdzielnia odciska na znaczkach swą pieczęć firmową, przyczem część odcisku ma pozostać na znaczkach, a część na otaczającym go papierze lub na sąsiednim znaczkach, i przez wpisanie daty skasowania w cyfrach i to atramentem lub ołówkiem atramentowym.

Należy jednakże zwrócić uwagę na prawidłowe naklejanie znaczków, które odbywać się winno w sposób następujący:

Znaczki stemplowe, które w dowolnej ilości i wysokości można posiadać w kasie, nakleja się w odpowiedniej wartości na odwrotnej stronie blankietu, na którym ma być wystawiony weksel, wzdłuż górnego węższego jego brzegu, rozpoczynając od strony lewej ku prawej, jeden obok drugiego bez odstępu, a następnie w ten sam sposób w drugim szeregu pod pierwszym. Dwa brzegi pierwszego znaczka stemplowego muszą się pokrywać z lewym i górnym brzegiem blankietu. Naklejanie znaczków na innym miejscu będzie uważane za niedopełnienie obowiązku opłaty stemplowej. Stempel winien być naklejony przed położeniem pierwszego podpisu, a w każdym razie w dniu otrzymania weksla przez spółdzielnię. Dla uzupełnienia podajemy stawki, jakie obowiązują przy opłatach stemplowych od weksli.

Przy sumie weksla od złotych:	Wynosi stawka:
30	0,10 zł
60	0,20 zł
90	0,30 zł
120	0,40 zł
150	0,50 zł
210	0,70 zł
300	1,— zł
400	1,20 zł
500	1,50 zł
600	1,80 zł
700	2,10 zł
800	2,40 zł
900	2,70 zł
1 000	3,00 zł

Od każdego dalszego tysiąca złotych przypada opłata w kwocie 3.— zł, przyczem nie cały tysiąc złotych liczy się za cały.

Również opłaty przy prolongatach wyżej wymienionych weksli może skutecznieć spółdzielnia sama i to:

1) przy wekslach, płatnych za okazaniem lub pewien czas po okazaniu, a nie przedstawionych do zapłaty z upływem trzech miesięcy od daty wystawienia, najdalej drugiego dnia po upływie tego terminu;

2) przy wekslach z oznaczonym terminem płatności, a nie przedstawionych do zapłaty z upływem trzech miesięcy od daty wystawienia, najdalej drugiego dnia po upływie terminu założenia protestu;

3) przy prolongatach przed umieszczeniem wzmianki o prolongacie.

Dopłat jednakże uiszczuć nie potrzeba przy tych wekslach, które stanowią dokument, stwierdzający udzielenie przez spółdzielnię pożyczek swoim członkom, gdyż prolongaty takie wolne są od dalszych opłat stemplowych w myśl art. 4 ustawy z dnia 11. 12. 1924 r. (Dz. U. 1, poz. 2, z roku 1925), który brzmi:

„Nie podlegają opłatom poręczenia i prolongacje przy pożyczkach, których spółdzielnia udziela swoim członkom.“

Z powyższego wynika, że spółdzielnie, udzielające pożyczek swym członkom za podkładką weksla własnego, potrzebują weksel ten stemplować tylko pojedynczo, a nie podwójnie, jak dotąd praktykowano, o ile weksel, wystawiony jest na przeciąg trzech miesięcy i po upływie trzech miesięcy zostanie na nim zmieniony termin prolongacji. Do trzech miesięcy można zatem weksel niespłacony dalej prolongować bez skutecznienia jakichkolwiek

dopłat, i to na przecig trzech lat od dnia płatności weksla, w którym to dniu następuje przedawnienie.

Podkreślić wyraźnie wypada, że spółdzielnia nie ma prawa nalepiania i kasowania znaczków stemplowych na wkslach ciągnionych (przekazowych), które przyjmuje od swych klientów do re-dyskonta lub na których nie figuruje jako wy-stawca.

L. Szalkowski.

O dywidendzie towarowej.*)

Sprawa dywidendy towarowej już dwukrotnie omawiana była w „Poradniku Spółdzielni“ (w nr. 5 z roku 1918 i w nr. 5 z roku 1921) przez Dr. Pawła Spandowskiego i Dyr. Pawłowskiego, oraz trzykrotnie została definitywnie przyjęta na zebraniach Reprezentantów Spółdzielni rolniczo-handlowych naszego Związku. Z tych względów obecnie zajmiemy się tylko przypomnieniem i streszczeniem najważniejszych argumentów, uzasadniających konieczność wydzielania z nadwyżek bilansowych dywidendy towarowej, a jak się obecnie mówi, „zwrotów i nadpłat“ członkom i nieczłonkom w stosunku do ich zasług, t. j. w zależności od obrotu towarowego, dokonanego ze spółdzielnią.

Musimy również poddać rewizji poprzednie uchwały i rezolucje sejmikowe, ponieważ w międzyczasie zaszły takie zmiany w stosunkach gospodarczych oraz w ustawodawstwie podatkowym, które np. przyznanie spółdzielniom ulg uzależnia od sposobów rozdziału i zużycia zysków.

Najważniejszym argumentem, przemawiającym za wprowadzeniem dywidendy towarowej, jest opinia wybitnych spółdzielców, idąca w tym kierunku, że każda spółdzielnia, bez względu na jej rodzaj i zakres działania, jest przedsiębiorstwem społecznym, nie obliczonym na zysk, a powołanym raczej do zwalczania zysków pośredników, lub, mówiąc innymi słowami, do uspołecznienia w pewnym stopniu nadwyżek bilansowych, czyli za wiele pobranych lub za mało wypłaconych członkom należności przy czynieniu przez nich zakupów względnie sprzedaży w spółdzielniach.

Niektórzy spółdzielcy twierdzą nawet, że w spółdzielniach zgola zysku niema, a nadwyżka bilansowa jest tylko różnicą w cenie, która w formie dywidendy towarowej bezwzględnie członkom zwrócić należy.

Przyjmując całkowicie twierdzenie, że celem spółdzielni nie jest zysk, lecz jak najbardziej korzystne i dogodne zaspakajanie potrzeb członków i oddawanie im tych wszystkich korzyści moralnych i materialnych, jakie spółdzielnia bezpośrednio i pośrednio dać może, uznajemy temsamem konieczność rozdziału nadwyżek bilansowych między tych, którzy do powstania tych nadwyżek się przyczynili, czyli uznajemy całkowicie zasadę rozdziału zysków bilansów między członków i nieczłonków w formie zwrotów i dopłat.

Spółdzielnia mogłaby pracować bez zysków i wówczas członkowie otrzymanyliby wszelkie korzyści bezpośrednio natychmiast przy załatwianiu danej transakcji w spółdzielni we formie wyższej ceny przy sprzedaży wzgl. niższej ceny przy zakupie. Ponieważ jednakże w handlu spółdzielczym przyjęto powszechnie zasadę kupowania i sprzedawania po cenach rynkowych, przeto przy normal-

nej zdrowej gospodarce w każdej spółdzielni w końcu roku obrachunkowego powinna powstać pewna różnica między „aktywami“ i „pasywami“ bilansu. Różnicą tą jest zysk bilansowy, przypadający do podziału między członków w stosunku do ich zasług, a nie jedynie w stosunku do wpłaconego kapitału, jak to ma miejsce w spółkach kapitalistycznych. W rozdziale nadwyżek bilansowych nie w stosunku do wpłaconego kapitału, wzgl. niezależnie od wpłaconego kapitału, lecz wyłącznie w stosunku do poczynionych w spółdzielni zakupów względnie sprzedaży, tkwi druga spółdzielcza zasada, którą przy sposobach obliczania wysokości zwrotów i dopłat stosować należy.

Ponieważ w naszych spółdzielniach przyjęta jest zasada handlowania po cenach rynkowych, przeto wszystkie nasze spółdzielnie przy racjonalnej gospodarce zyski mieć powinny. Aby zadość uczynić spółdzielczym zasadom, spółdzielnie obowiązane są nadwyżki rozdzielić we formie dywidendy od udziałów i we formie dywidendy towarowej: pierwszą w stosunku do wysokości wpłaconych przez członków udziałów, drugą w stosunku do poczynionych zakupów i sprzedaży między tych wszystkich, którzy ze spółdzielnią handlują, a więc zarówno między członków jak i nieczłonków, jeżeli spółdzielnia z nieczłonkami pracuje.

W rozdziale zwrotów i dopłat również nieczłonkom i w dopisywaniu kwot, przypadających nieczłonkom do niepodzielnego funduszu zasobowego, uwidacznia się trzecia zasada ściśle spółdzielcza, polegająca na tem, że członkowie nie dzielą się korzyściami przez siebie niezapracowanymi, lecz przekazują je do niepodzielnego funduszu zasobowego, który ma charakter funduszu społecznego.

Zasady: aby spółdzielnie swe zyski rozdzielały między członków i nieczłonków w stosunku do ich zasług i aby kwoty, przypadające na nieczłonków, uspołeczniały, są słuszne i przez Związek Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych w Poznaniu w poprzednich rezolucjach sejmikowych całkowicie uznane. Kwestja dywidendy towarowej jest zatem już zdecydowana definitywnie w tym kierunku, że spółdzielnie po dostatecznym ufundowaniu swoich rezerw, powinny z czystych zysków wydzielać dywidendę towarową i przeznaczać ją na powiększenie udziałów członków. W ten sposób, czyniąc zadość spółdzielczym zasadom i nie pozbawiając spółdzielni wypracowanych przez nią kapitałów, oddajemy członkom nowe korzyści materialne, które obok ideowego uświadomienia wpływają decydująco na stosunek członków do spółdzielni. Wydzielanie dywidendy towarowej znosi całkowicie zysk w spółdzielniach i przyczynia się niezawodnie do zwiększenia liczby członków, gdyż tylko członkowie z dobrodziejstw dywidendy towarowej korzystać mogą. Ta zasada powinna być szeroko między wszystkimi klientami spółdzielni rozpowszechniona, aby zdawali sobie sprawę z tego, że handlując ze spółdzielniami, a nie należąc do nich, pozbawiają się niejednokrotnie korzyści materialnych, otrzymywanych ze spółdzielni w formie dopisywanych do udziałów zwrotów i dopłat towarowych.

Dywidenda towarowa, obliczana być powinna niezależnie od wysokości wpłaconych udziałów, lecz wyłącznie na podstawie dokonanych ze spółdzielnią obrotów. W tym punkcie twierdzenie nasze różni się od poprzednio przyjętej uchwały, która

*) Podane jako projekt i materiał do dyskusji.

wysokość dywidendy towarowej uzależniała również od wysokości wpłaconych udziałów.

Zasada, że dywidendy towarowej nie można uzależnić od wysokości wpłaconych udziałów, niezawodnie ujemnie wpływa na ilość zadeklarowanych udziałów, a tem samem na wzrost kapitału własnego i kwot odpowiedzialnościowych spółdzielni, ponieważ zniechęca do spółdzielni takich członków, którzy niejednokrotnie deklarują dużą ilość udziałów, mimo, że ze spółdzielnią zupełnie nie handluja.

Tym ewentualnościom da się częściowo zapobiec przez zaprowadzenie statutowego przymusu policzania przyznanej dywidendy na dalsze udziały nawet wówczas, gdy dany członek zadeklarowane udziały już całkowicie wpłacił).

Przechodząc do streszczenia poprzednio przyjętych przez Sejmiki uchwał w sprawie dywidendy towarowej, przypomnieć należy, że na terenie Związku w Poznaniu, po raz pierwszy szczegółowo i wyczerpująco to ważne zagadnienie w działalności spółdzielni rolniczych, omawiał Dr. Paweł Spandowski i, uznając w zasadzie doniosłość dywidendy dla rozwoju spółdzielni, zalecał jednakże daleko idącą ostrożność, z tego względu, że niezawsze zyski spółdzielni są tak wysokie, aby po uskutecznieniu statutowych i kontraktowych odpisów, oraz po wydzieleniu dywidendy od udziałów i po udotowaniu funduszków rezerwowych, można było wypłacić członkom dywidendę towarową w rozmiarach, mających choćby minimalne znaczenie materialne.

Pozatem Dr. Paweł Spandowski stał na stanowisku i przykładami to udowodnił, że zainteresowane sfery, nawet bez dywidendy towarowej, posiadają z istnienia spółdzielni bardzo wielkie korzyści, aczkolwiek nie bezpośrednio i często niewidoczne. Mianowicie obliczył, że „dzięki stworzeniu nowego czynnika konkurencyjnego w postaci „Rolników”, oszczędza rolnictwo polskie dzielnic zachodnich na handlu rolniczym rocznie co najmniej trzy miliony marek”, i że przy tych kwotach dywidenda towarowa w stosunkach przedwojennych nie mogła wynosić więcej ponad stokilkadziesiąt tysięcy marek. Na podstawie tego obliczenia doszedł Dr. Paweł Spandowski do przekonania, że korzyść widoczna była minimalną w stosunku do tych korzyści niewidocznych, które „Rolniki” przez swe istnienie oddają rolnictwu.

Mimo tych objętych, wysuwanych przez Dr. Pawła Spandowskiego, Sejmik w roku 1921, na podstawie uchwały zebrania Reprezentantów, odbytego w tymże roku, przyjął następującą rezolucję:

„Celem dalszego zrealizowania zasad spółdzielczych w spółdzielniach rolniczo-handlowych, poleca się „Rolnikom”, aby niezależnie od umiarkowanej dywidendy od udziałów, uchwały członkom swoim z końcem roku obrachunkowego dywidendę towarową od dokonanych ze spółdzielnią obrotów towarowych, wedle norm, ustalonych przez delegatów spółdzielni rolniczo-handlowych”.

Rezolucja ta zaleca stosowanie dywidendy towarowej, lecz jeszcze we formie bardzo łagodnej i nie czyni z tej zasady obowiązującej reguły. Zalecana ostrożność w stosunku do dywidendy towarowej, wywołana była nie brakiem przeświadczenia o jej zaletach i konieczności zaprowadzenia w spółdzielniach, lecz tem, że chciano stopniowo badać

w praktyce, które ze sposobów przyniosą najlepsze efektywne korzyści członkom i nie naruszają przystępem podstaw finansowych spółdzielni.

Gdy na początku okresu dewaluacyjnego, a więc mniej więcej w roku 1922-im, spółdzielnie poczęły wykazywać wysokie zyski, wówczas kwestja dywidendy towarowej stała się znów aktualną i na sejmiku w roku 1922-im przyjęto rezolucję, która już w konkretnych fornach określa sposoby obliczania i podziału dywidendy towarowej. Rezolucja ta brzmi, jak następuje:

„W myśl rezolucji sejmikowej z roku 1921-go, zebranie oddziałowe spółdzielni rolniczych ustala dla wydzielania dywidendy towarowej w „Rolnikach” następujące normy:

1. Stosownie do § 45 nowych ustaw wzorowych dla „Rolników”, winien Zarząd wraz z Radą Nadzorczą na wspólnym posiedzeniu, przed ostatecznym zamknięciem rachunków, ustanowić wysokość zwrotów wzgl. premij na poczynione przez członków zakupy w spółdzielni, wzgl. dokonane do spółdzielni dostawy w roku obrachunkowym.

2. Zwroty wzgl. prenie towarowe należy wydzielać wyłącznie członkom.

3. Zaleca się o ile możności nie przeznaczать na dywidendę towarową więcej jak 50 proc. zysku, wynikającego z obrachunków rocznych.

4. Dywidendę towarową można wyrazić bądź to w procentach od sumy pieniężnej dokonanego obrotu, bądź też w pewnej sumie od każdego kupionego wzgl. dostarczonego centnara. Drugi sposób wszakże mniej się zaleca, ze względu na nierównomierność wartości poszczególnych gatunków towaru.

5. Dywidendę towarową obliczać należy od całego obrotu, dokonanego z członkiem, przyczem jednak od dywidendy towarowej wykluczyć można towary, które spółdzielnia handluje za zgóry jej przez dostawców wzgl. odbiorców wyznaczonym minimalnym zyskiem wzgl. prowizją.

6. Ponieważ w każdej spółdzielni zyski osiąga się w dużej mierze także wskutek obrotu z nieczłonkami, którzy do dywidendy towarowej prawa żadnego nie mają, przeto sprawiedliwość wymaga, by wziąć za podstawę do obliczania dywidendy towarowej cały obrót towarowy, dokonany przez wszystkich klientów spółdzielni, następnie osobno wyliczyć kwoty, jakie w stosunku do dywidendy towarowej członków przypadałyby na nieczłonków. Sporządziwszy takie zestawienie, należy zaproponować Walnemu Zgromadzeniu, aby kwotę, odpowiadającą dywidendzie towarowej wyliczonej dla nieczłonków, uchwaliło przelać do funduszków rezerwowych.

W myśl powyższego, wzywa się zarazem „Patronat” do wystylizowania odpowiedniej zmiany § 45 wzorowych ustaw, która winna przewidzieć, że od obrotów towarowych nieczłonków należy, stosownie do dywidendy towarowej wydzielonej nieczłonkom, odpisać odpowiednią kwotę zgóry do funduszków rezerwowych.

7. Wedle § 45 ust. 2 nowych ustaw wzorowych dla „Rolników”, należy kwotę, wydzieloną tytułem zwrotów wzgl. premij, w każdym razie dopisywać członkowi do udziału, o ile udział nie jest wpłacony do pełnej wysokości. Niezależnie od tego w obcych czasach zaleca się przelać do udziałów całą dywidendę towarową, aby nie wyciągać z spółdzielni kapitałów potrzebnych jej do obrotów.

1) §§ 10 i 45 Statutu „Rolników”, należących do Zw. Spółdz. Zarobk. i Gospod. w Poznaniu.

8. Do czasu, aż nowe statuty wzorowe wejdą w życie, zaleca się spółdzielniom, aby uchwalając dopisanie dywidendy towarowej do udziałów, zastrzegły się w ten sposób, że wyznaczona dywidenda towarowa stanowi depozyt, płatny wspólnie z udziałami dopiero z chwilą wystąpienia członka z spółdzielni, przyczem jednak depozyt może być każdej chwili zużyty jako wpłata na udział, o ile członek podpisze deklarację na odpowiednią ilość dalszych udziałów.

Ponieważ jeszcze zbyt mała część klientów spółdzielni zalicza się do grona ich członków i wskutek tego nie będzie mogła korzystać z dywidendy towarowej, przeto należy tak na Walnych Zgromadzeniach, jak i przy innych okazjach, w szczególności na zebraniach Kółek Rolniczych i przy obsłudze klientów, zwrócić wszystkim interesentom uwagę na to, że zapisując się na członka spółdzielni, zyskuje prawo udziału w dywidendzie towarowej. Praktyka kilku spółek wykazała, że dywidenda towarowa stała się dużą zachętą dla interesentów do zapisywania się na członków, których grono w interesie rozwoju spółdzielni powinno się jak najbardziej rozszerzyć.

Przeprowadzeniu w praktyce uchwał, zawartych w powyższej rezolucji, uchwalonej w roku 1922-im, stanęła na przeszkodzie dewaluacja, która wszelkie zasady dywidendy towarowej uczyniła nieaktualnymi. Obecnie, po ustabilizowaniu się waluty i w pewnej mierze cen, sprawa dywidendy towarowej wchodzi ponownie na porządek obrad, tem więcej, że zniewalają nas do jej stosowania:

1) zasady ściśle spółdzielcze, odróżniające spółdzielnie od innego rodzaju przedsiębiorstw handlowych, a wymagające aby nadwyżki bilansowe (zyski) dzielone były między tych, którzy te zyski wytworzyli, odpowiednio do indywidualnych zasług każdego;

2) coraz wyraźniejsze życzenia członków, którzy, nie doceniając pośrednich i niewidocznych korzyści wynoszonych ze spółdzielni, żądają dalszych korzyści materialnych we formie zwrotów i dopłat;

3) względy na ustawodawstwo podatkowe, które przyznaje ulgi podatkowe tylko tym spółdzielniom, które w pewnej mierze uspołeczniają zyski, osiągnięte z handlu.

Te względy wraz z poprzednio przytoczonymi, skłaniają nas do przypomnienia spółdzielniom rolniczo-handlowym obowiązku wydzielenia dywidendy towarowej z czystych zysków i do przeprowadzenia na tegorocznym Sejmiku w rezolucji sejmikowej z roku 1922-go odpowiednich zmian, w zależności od zmian, jakie zaszły w stosunkach społeczno-gospodarczych i podatkowych. Do najważniejszych zagadnień, zmieniających zasady rezolucji z roku 1922, należą pytania:

1) czy na dywidendę przeznaczyć cały zysk, czy też, jak przyjęto dawniej, tylko jego połowę?

2) czy rozdział sum, przeznaczonych na dywidendę towarową, uczynić zależnym tylko od obrotów, czy też także od sum wpłaconych na udziały?

Dla informacji nadmieniamy, że rezolucja sejmikowa z roku 1922-go wypowiedzi się za przeznaczeniem na dywidendę towarową tylko części zysków i za rozdziałem jej nie tylko w stosunku do obrotów, lecz również w stosunku do wpłaconych udziałów.

Zdaniem naszym, ta zasada obecnie utrzymać się nie da, głównie z względu na to, że bardziej

zgodny z zasadami czysto spółdzielczymi i technicznie łatwiejszy do wykonania jest sposób przeznaczania na dywidendę towarową możliwie całych zysków i rozdzielania jej tylko w stosunku do dokonanych obrotów między członków i nieczłonków, z tem, że kwoty, przypadające na członków, zawsze przeznaczone będą na powiększenie udziałów, a kwoty, przypadające na nieczłonków, dopisywać się będzie do niepodzielonego funduszu zasobowego.

Ten system należy obecnie przyjąć, rozumie się, po uwzględnieniu w statutach spółdzielni koniecznych zmian, wymaganych również przez ustawę o podatku przemysłowym i dochodowym, i po uzależnieniu dywidendy od szeregu warunków, któreby nie osłabiały stanu finansowego spółdzielni. Warunki te są następujące:

1) zwrotów i dopłat nie wydziela się wogóle, dopóki fundusz zasobowy nie zrówna się z wysokością wpłaconych udziałów;

2) aby wydzielenie zwrotów i dopłat przysięść w tych spółdzielniach, które mają fundusze zasobowe niższe od obecnego kapitału udziałowego, zaleca się pozostałą część zysku, stojącego do dyspozycji Walnego Zgromadzenia, po potrąceniu dywidendy od udziałów, wynagrodzenia dla Rady Nadzorczej, na cele spółdzielcze i na rzecz Kółek i organizacji rolniczych, przeznaczyć całkowicie do funduszu zasobowego.

3) Po zadośćuczynieniu wymaganiom punktu pierwszego, Zarząd i Rada Nadzorcza, na mocy § 45 Statutu, ustala wysokość zwrotów i dopłat, przyczem na zwroty i dopłaty można przeznaczać całą nadwyżkę, pozostałą po uskutecznieniu potrąceń, przewidzianych w punkcie drugim.

4) Przeznaczoną na zwroty i dopłaty kwotę rozdzielać należy równomiernie w stosunku do obrotów, dokonanych przez członków i nieczłonków, zarówno od zakupów jak i sprzedaży, po wydzieleniu jedynie towarów, któremi spółdzielnia handluje za zgóry jej przez dostawców wyznaczonym zyskiem wzgl. prowizją, której część zwraca się członkom bezpośrednio przy zakupach i sprzedażach, w formie rabatów bezpośrednich*).

5) Zgodnie z wymaganiami art. 95 ustawy o podatku przemysłowym i art. 6 noweli z dnia 18 marca 1925 r. do ustawy o państwowym podatku dochodowym, kwoty, wydzielone z nadwyżki bilansowej tytułem zwrotów i dopłat, przypadające na nieczłonków, dopisuje się do funduszu zasobowego, zaś kwoty zwrotów wzgl. dopłat, przypadające członkom, zgodnie z przepisami §§ 10 i 45 statutu, na mocy uchwały Zarządu i Rady Nadzorczej, dopisuje się do udziałów nawet wówczas, gdy zadeklarowane udziały są w całej wysokości statutowej wpłacone.

6) W wypadku, gdy zadeklarowane udziały są całkowicie wpłacone, kwoty wydzielone tytułem zwrotów i dopłat zalicza się członkom na poczet dalszych udziałów, które członkowie na mocy § 10 ust. ostatni statutu obowiązani są zadeklarować.

W ten sposób w spółdzielniach naszych stosować można podwójną dywidendę towarową: bezpośrednią w formie niższych cen (rabatów) przy zakupach towarów komisowych (nawozy, węgle) i pośrednią w formie zwrotów i dopłat wyznaczonych z czystych zysków w końcu roku obrachunkowego.

*) Dywidenda bezpośrednia,

Na tych podstawach można w sposób łatwy i zupełnie spółdzielczy obliczać i oddawać członkom dywidendę towarową i w ten sposób czynić zadość zarówno wymaganiom członków, jak i wymaganiom władz podatkowych¹⁾. Mamy nadzieję, że dywidenda towarowa przyczyni się w przyszłości do zwiększenia liczby członków spółdzielni roln.-handl. i do wzmocnienia kapitałów własnych spółdzielni.

A. Nowakowski (Poznań).

Spółdzielnie kredytowe w Niemczech.

Zorganizowane w łączności z Bankiem Drezdeńskim spółdzielnie kredytowe niemieckie odbyły w ostatnim czasie zjazdy celem omówienia spraw przekazowych, żyrowych i czekowych. Na podstawie zebranych statystyk wykazuje się, że spółdzielczość niemiecka w wysokim stopniu już odzyskała nie tylko zdrowie ale i siły. Rok 1924 nadzwyczajnie wprost wykazał powrót sił. Kredyty, udzielane przez spółdzielnie, w poszczególnych wypadkach przeważnie nie osiągają wysokości 1000 marek. Kredyty w wysokości 10.000 marek w największych nawet spółdzielniach są rzadkością. Stosuje się zatem i tu politykę dawania niewielkich pożyczek wielkiej liczbie członków. Na zasadzie bilansów złotych z ostatniego grudnia 1924 r. stwierdzić można następujące przeciętne cyfry niemieckiej spółdzielczości kredytowej.

Na jedną spółdzielnię kredytową przypadało przeciętnie:

	1. I. 1924	31. XII. 1924
Pożyczek	70 000 mk.	405 000 mk.
Majątku własnego	51 000 "	113 000 "
Wkładów i innych obcych kapit.	72 000 "	354 000 "
Ogólna suma bilansowa	135 000 "	502 000 "

Wzrost sił spółdzielczości niemieckiej jest wprost niezwykły.

Wobec tego, że stosunki ekonomiczne w Niemczech wyprzedzają, jak doświadczenie lat ubiegłych wykazało, stosunki ekonomiczne w Polsce mniej więcej o jeden rok, spodziewałoby się należało, że dla spółdzielczości polskiej rok 1925 w podobny sposób stanie się przełomowym. Daj Boże!

Ks. St. Adamski.

SKRZYŃKA REDAKCJI.

Pytanie:

Czy spółdzielnie podlegają obowiązkowi zabezpieczenia na wypadek bezrobocia:

Odpowiedź:

Na mocy ustawy z dn. 18. 7. 1924 r. (Dz. Ust. R. nr. 67, poz. 650), obowiązkowi zabezpieczenia na wypadek bezrobocia podlegają robotnicy fizyczni bez różnicy płci po ukończeniu 18 lat życia, zatrudnieni we wszelkiego rodzaju przedsiębiorstwach handlowych i przemysłowych, a więc i w spółdzielniach, zatrudniających powyżej 5-ciu robotników w dniu wejścia w życie powołanej ustawy, t. j. w d. 9 sierpnia 1924 r. Jako robotników nie uważa się urzędników, elewów biurowych i handlowych pomocników, lecz wyłącznie robotników zajętych pracą n. p. w fabrykach, na śpichrzach itp.

Na mocy Rozporządzenia Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej z dn. 26. 9. 1924 r., wszystkie przedsiębiorstwa, a więc i spółdzielnie, obowiązane są podać Zarządowi Obwodowego Funduszu Bezrobocia ogólną ilość zatrudnionych pracowników i ilość pracowników powyżej lat 18 (robotników podlegających zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia) nawet wówczas, jeżeli zatrudnionych jest mniej niż 5 robotników.

PRZEGLĄD CZASOPISM.

Przewodnik Spółdzielczy, Organ Związku rewizyjnego Spółdzielni Kółek Rolniczych w Krakowie, Dodatek do „Przewodnika Kółek Rolniczych“, nr. 6 i 7, Lwów, dnia 3 maja 1925.

Treść: Dr. J. Dębski. Wrażenia z wystawy spółdzielczej w Gandawie i podróży po Belgii i Anglii. II. Międzynarodowa Wystawa spółdzielczości i prac społecznych w Gandawie. Dalszy ciąg. — Dzień Spółdzielczości w Polsce. — Z życia naszych Stowarzyszeń. — Organizacyjne. — Dobry przykład. — Budujmy dom własny. — Co słyhać zagranicą. — Anglja: Z życia pracowników spółdzielczych. — Francja: Spółdzielczy Tydzień Parlamentarny. — Danja: Międzynarodowa Szkoła Letnia. — Szwecja: Kupno największego młyna. — Spółdzielczość w Polsce. — Spółdzielnie roln.-handlowe w byłej Kongresówce i Wileńszczyźnie. — Co zdziałano w Liskowie dzięki sklepowi Spółdz. — Omyłki druku — Komunikaty Związku. — W sprawie Sekcji Pracowników. — Przeszacowanie bilansów. — Wspomnienia pośmertne.

Pracownik Spółdzielczy, Miesięcznik. Organ Związku pracowników spółdzielczych Rzeczypospolitej Polskiej nr. 4-5. Kwiecień-Maj 1925 r.

Treść: Z cyklu: Najpilniejsze zadania. — Jak z nami walczyć. — Z za kulis połączenia. — Spółdzielcze kursy wakacyjne. — Z życia kursu spółdzielczego dla kierowników administratorów. — Sprawozdanie z działalności Zw. Pracowników Spółdzielczych za okres sprawozdawczy od 1. kwietnia 1924 r. do 31 marca 1925 r. — Projekt zmian statutu Związku Pracowników Spółdzielczych Rzeczypospolitej Polskiej, opracowany przez Komitet Wykonawczy, aprobowany przez Radę Związku. — Korespondencje. — Kronika.

„Oszczędność“. Tygodnik poświęcony sprawie organizacji oszczędności w Polsce. Nr. 3. z dnia 24 maja 1925 r.

Treść: Potrzeba konsolidacji. Odbudowa włościańskich spółdz. oszczędnościowo-pożyczkowych a Bank Rolny. — O wartości wewnętrznej papierów wartości. — Sejmik Zw. Spółd. Polsk. — Instytucje oszczędnościowe: Bank Polski. — Technika propagandy. — Sztuka informowania. — Kronika gospod. i skarbowa. — Pomoce propagandowe: Kraj. skarbonki oszcz. — Broszura propagandowa. Plakat. Ulotki.

¹⁾ Praktyczny sposób obliczania zwrotów i nadpłat (dywidendy towarowej) uzgodniony z przepisami ustawy o podatku dochodowym podany zostanie nieco później, po rozpatrzeniu i zatwierdzeniu przez Radę Oddziału Spółdzielni Rolniczych przy Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych.

ZMIANA OSÓB.

Bank Ludowy w Margoninie. W miejsce p. J. Polczyńskiego wybrała Rada Nadzorcza p. Maksymiljana Roszaka.

Bank Ludowy w Wolsztynie. Obecny skład Zarządu jest następujący: p. Michalski jako kierownik, p. Suwczyński jako kontroler, i p. Szerkowski jako skarbnik.

Bank Ludowy w Rogoźnie. Dnia 5 maja r. b. wybrała Rada Nadzorcza na swym posiedzeniu jako trzeciego członka Zarządu p. Józefa Ussorowskiego.

Sprostowanie.

W artykule „Koncesje bankowe“, umieszczonym w nr. 10 Poradnika z dnia 15. V. 1925 r. zakradła się pewna nieformalność, mianowicie wynosi opłata od załączników, jakie dołączyć należy do wniosku o koncesję, nie 0,50 zł, lecz tylko 0,40 zł.

Spółdzielnie, należące do jednego z poniżej podanych Związków, winny skierowywać swe korespondencje do odnośnego Związku pod adresem:

1
Związek Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych, T. z. w Poznaniu, Pl. Wolności 18. Tel 2056, 2183, 2184, 4321. Konto czek.: Rk. P. K. O. nr. 200744. Pizesyłki adresować należy: **Patronat, Poznań,** Skrzynka Poczтовая 290.

2
Związek Stowarzyszeń Zarobkow. i Gospodarczych we Lwowie, ulica Jagiellońska 1, Telefon 15-68. Rk. P. K. O. 148-802. Oddział Związku w Krakowie. Rynek główny 6, 2 schody, II p.

3
Związek Spółdzielni Polskich w Warszawie ulica Jasna 8, m. 8, III p. Telefon 109-02. Konto czekowe: Rk. P. K. O 190. Oddział Związku Spółdzielni Polskich w Wilnie ul. Mickiewicza 1.

4
Związek Rewizyjny Spółdzielni Kółek Rolniczych w Krakowie Oddział Kraków, Wisła 8. Telefon 33-87. Oddział (Przejdym) Lwów Mickiewicza 26. Tel. 32-41.

OGŁOSZENIA.

REJESTR SPÓŁDZIELNI.

11 Do Rejestru Spółdzielni Nr. 9 wpisano dnia 21 kwietnia 1925 r. przy firmie: „Bank Ludowy“ spółdzielnia z nieograniczoną odpowiedzialnością w Katowicach, że statut Spółdzielni uzgodniono z polską ustawą o Spółdzielniach z dnia 29 października 1920 r. i z nowelą z 4 grudnia 1923 r. Udział wynosi 600 zł. Każdy członek Spółdzielni płaci na udział rocznie przynajmniej 5 zł. Wyższe wpłaty policza się tylko na rok bieżący. Pozatem odpowiadają członkowie Spółdzielni. Za jej zobowiązania całym swym majątkiem. Członkami Zarządu są: Paweł Willim z Katowic Antoni Kęsa z Katowic Jan Całka z Katowic. Pismem do ogłoszeń jest „Poradnik dla Spółdzielni“. Zarząd składa się z 2 lub 3 członków, a oświadcza wolę w imieniu Spółdzielni conajmniej z członków Zarządu, dołączając do firmy swe podpisy. Katowice, dnia 21 kwietnia 1925.

Sąd Powiatowy w Katowicach.

1 W rejestrze spółdzielni nr. 12 „Bank Ludowy spółdzielnia zapisana z nieograniczoną odpowiedzialnością w Starogardzie“ utkutecznie następujący wpis: W myśl uchwały Walnego Zgromadzenia z dnia 13 maja 1925 zmieniono statut następująco: par. 50 brzmieć będzie: Wszelkie ogłoszenia nakazane ustawą o spółdzielniach lub statutem winne być umieszczone w Poradniku Spółdzielni w Poznaniu Plac Wolności 18. Starogard, dnia 20 maja 1925.

Sąd Powiatowy

Firm. 166/25.

Spółdz. II. 110.

12 Do rejestru Spółdzielni wpisano dnia 24. 3. 1925. Siedziba Spółdzielni: Tarnopol. Brzmienie firmy: „Ludowy Bank Spółdzielczy, Spółdzielnia zarejestrowana z ograniczoną odpowiedzialnością w Tarnopolu“.

Odpowiedzialność: Członkowie odpowiadają za zobowiązania Spółdzielni deklarowanymi udziałami a ponadto do 100-krotnej wysokości deklarowanego udziału. Przedmiot przedsiębiorstwa: Przedmiotem Spółdzielni jest:

- udzielanie kredytu potrzebnego członkom dla ich gospodarstw i przedsiębiorstw, a to na możliwie dogodnych warunkach,
- załatwianie zleceń członków w sprawach, pieniężnych i gospodarczych,
- przyjmowanie wkładek oszczędności i na rachunek bieżący,
- prowadzenie biura porady gospodarczej, czytelnicy, biblioteki itp.,
- prowadzenie zastępstw instytucyj finansowych, obowiązanych do publicznego składania rachunków mających charakter zakładów publicznych,
- udzielenie kredytu nieczłonkom, ale tylko za rzeczowym zabezpieczeniem.

Udział członka wynosi 25 złotych. Każdy członek może mieć więcej udziałów. Udziały mogą być wpłacane naraz w całości lub wedle uznania Dyrekcji w ciągu jednego roku w ratach.

Członkowie Zarządu: Dr. Karol Bobowski, adwokat, Władysław Szczęsny, inżynier, Jan Schikula, dyrektor kancel. sąd. tudzież zastępca Marjan Kosiak, profesor gimnazjalny.

Czas trwania Spółdzielni nieograniczony.

Pismo przeznaczone do ogłoszeń „Poradnik Spółdzielni Kredytowych“.

Rok obrachunkowy, kalendarzowy. Zarząd stanowi 3 członków i jeden zastępca. Firmę Spółdzielni podpisuje ważnie 2 członków Zarządu. Dyrekcja załatwia wszelkie sprawy Spółdzielni samoistnie z wyjątkiem spraw wymagających zatwierdzenia Rady Nadzorczej (§ 30 statutu).

Zastępca urzęduje w razie przeszkody któregoś z członków Zarządu. Likwidacja nastąpi zgodnie z Ustawą o Spółdzielniach.

Tarnopol, dnia 28 marca 1925.

Sąd Okręgowy O. II. jako Handlowy.

1 W rejestrze spółdzielni zapisano dzisiaj przy nr. 4. Bank Wzajemnej Pomocy, Spółdzielnia z odpow. nieograniczoną w Poznaniu: Uchwałą Walnego Zgromadzenia z dnia 9. IV. 1925 zmieniono § § 11 (udziały) 12 (wstępne) 48 b (podział zysku) statutu.

Poznań, dnia 23 kwietnia 1925

Sąd Powiatowy.

1 W naszym rejestrze Spółdzielni pod l. 9 odnośnie do „Bank Ludowy, Spółdzielnia kredytowa z odpowiedzialnością nieograniczoną w Szubinie“ zapisano dzisiaj, że w miejsce zmarłego członka Zarządu Stanisława Walkowskiego wybrano kupca Stanisława Riemera z Szubina, zaś w miejsce ustępującego ostatniego członka wybrano do Zarządu bankowca Stanisława Synorackiego z Szubina.

Szubin, dnia 21 kwietnia 1925.

L. cz. Firm. 250/25.

Spółdz. I. 57.

2 W rejestrze dla Spółdzielni przy firmie „Powiatowe Towarzystwo Zaliczkowe w Głogowie, Spółdzielnia z ograniczoną odpowiedzialnością uwidocznici należy:

Ustąpił z Zarządu Zdzisław Krzywka, w jego miejsce wybrany Juljan Cezar.

Rzeszów, dnia 18 kwietnia 1925.

Sąd Okręgowy, Oddział V.

Firm: 84/24

Spółdz. 15.

2 W rejestrze dla spółdzielni należy przy firmie „Towarzystwo Zaliczkowe Pomoc“ spółdzielnia zarejestrowana z ograniczoną odpowiedzialnością w Dembowcu“ pisać, że Walne Zgromadzenie tejże spółdzielni w dniu 30 czerwca 1924 uchwaliło zmianę statutu, tak że § 4. lit. a) będzie brzmiał obecnie „Członek obowiązany jest zapłacić wpisowe 3 zł“, a § 12 będzie miał brzmienie: „Udział wynosi 10 zł.“

Jasło, dnia 7 lutego 1925 r.

Sąd Okręgowy jako handlowy Oddział IV.

3 Nr. 203. Do Rejestru Spółdzielni dz. C, Sądu Okręgowego w Płocku wniesiono dodatkowy wpis pod N. 44:

Wskutek połączenia się „Spółdzielni Kredytowej z odpowiedzialnością nieograniczoną w Płońsku“ z „Ziemiańskim Bankiem Spółdzielczym w Płońsku, z nieograniczoną odpowiedzialnością“, wykreśla się z rejestru „Spółdzielnia Kredytowa z odpowiedzialnością nieograniczoną w Płońsku“.

Płock, dnia 14 maja 1925 r.

Sąd Okręgowy.

3 W Rejestrze Spółdzielni Sądu Okręgowego, jako Rejestrowego, w Piotrkowie, dnia 31 grudnia 1924 r. pod Nr. porz. 51, a kol. 4 wpisano: Decyzją ogólnego zebrania Spółdzielczego Banku Ludowego z nieograniczoną odpowiedzialnością w Częstochowie, ul. Kościuszki Nr. 11, z dnia 26 kwietnia 1924 r. udział członkowski podniesiony do 25 złotych, płatnych w ratach miesięcznych do 31 grudnia 1924 r.

Dnia 14 maja 1925 r, pod Nr. kol. 5, wpisano: Czasopismo do ogłoszeń „Poradnik Spółdzielni“ w Poznaniu.

3 Do Rejestru spółdzielni Sądu Okr. w Wilnie w dniu 1. V. 1925 r. pod nr. 345 wciągnięto:

Dział C. firma: „Bank Spółdzielczy w Dziśnie spółdzielnia z ograniczoną odpowiedzialnością“. Siedziba m. Dziśna. Odpowiedzialność członków za zobowiązania Spółdzielni dwudziestokrotna w stosunku do zadeklarowanych udziałów. Celem spółdzielni jest podniesienie sprawności gospodarczej swego środowiska przez przyjmowanie wkładów, udzielanie wszelkiego rodzaju kredytu oraz załatwianie innych czynności z zakresu obrotu pieniężnego. Udział wynosi 100 zł płatny w ten sposób: przy przystąpieniu 50 zł reszta w ciągu roku ratami. Do Zarządu powołani zostali: 1) ks. Ludwik Bałaban, 2) Stefan Jakowicki i 3) Stefan Paszkiewicz. a) Czas trwania spółdzielni nieograniczony, b) pismo przeznaczone do ogłoszeń „Poradnik Spółdzielni w Poznaniu“, c) rok obrachunkowy-kalendarzowy, d) członków zarządu; oświadczenie woli w imieniu spółdzielni składają dwaj członkowie Zarządu pod stemplem firmowym, e) przepisy o likwidacji są zgodne z odnośnymi przepisami ustawy o spółdzielniach z dnia 29 października 1920 r.

3 Do rejestru handlowego działu o spółdzielniach Sądu Okręgowego w Równem w dniu 14 maja 1925 roku przy firmie „Włościańsko-Gospodarczy Kooperatywny Bank, spółdzielnia z ograniczoną odpowiedzialnością w Dubnie“ pod Nr. 27 wciągnięto następujące dodatkowe zgłoszenie jak wpis Nr. 2:

Do rubryki 5: Obecnie zarząd stanowią: Wacław Stobnicki, Włodzimierz Ochremowicz i Stefan Gołubowski, jako członkowie Stefan Michalewicz, Józef Witwicki oraz Piotr Szymanów, jako zastępcy.

Sąd Okręgowy w Równem Wydział Rejestru Handlowego.

3 Do Rejestru Handlowego, Działu Spółdzielni, Sądu Okręgowego w Radomiu, w dniu 2 maja 1925 r. wciągnięto następującą firmę:

Nr. 228. „Polski Bank Udziałowy, Spółdzielnia z nieograniczoną odpowiedzialnością w Ilży“. Siedzibą Spółdzielni jest miasto Ilża, województwo kieleckie. Członkowie za zobowiązania Spółdzielni odpowiadają nieograniczenie. Celem Spółdzielni jest podnoszenie sprawności gospodarczej swego środowiska przez wykonywanie czynności bankowych, wyszczególnionych w § 81 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 grudnia 1924 r. (Dz. Ust. R. P. N. 114/24, poz. 1018). Udział członkowski wynosi 50 złotych, płatny w dziesięciu ratach miesięcznych po 5 zł miesięcznie, poczynając od dnia przystąpienia do Spółdzielni. Do Zarządu zostali wybrani: inżynier Jan Rajchel, zamieszkały we wsi Małomierzycze, gm. Krzyżanowice i Jan Grajewski i Marcelli Łosiak, zamieszkały w Ilży. a) czas trwania Spółdzielni nieograniczony, b) organ do ogłoszeń czasopismo „Poradnik Spółdzielni“, c) rok obrachunkowy, kalendarzowy, d) członków Zarządu trzech, oświadczenie woli w imieniu Spółdzielni składają przynajmniej dwaj członkowie Zarządu, e) ograniczeń Zarządu pozaustawowych niema, f) postanowień o zastępcach-pełnomocnikach niema, g) likwidacja zgodnie z Ustawą o Spółdzielniach z dnia 29 października 1920 roku.

**Wydział Rejestru Handlowego
Sądu Okręgowego w Radomiu.**

3 Do Rejestru Spółdzielni Sądu Okręgowego we Włocławku, w dniu 16 maja 1925 r. pod Nr. 86 wciągnięto następującą firmę:

„Bank Spółdzielczy z odpowiedzialnością ograniczoną w Zychlinie“, z siedzibą w Zychlinie, powiatu kutnowskiego. Za zobowiązania Spółdzielni odpowiadają członkowie sumą, równającą się dziesięciokrotnej wysokości zadeklarowanych udziałów. Przedmiotem przedsiębiorstwa jest wykonywanie czynności bankowych, wyszczególnionych w § 81 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 grudnia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 1018 z r. 1924). Udział wynosi dziesięć (10) złotych, płatnych jednorazowo przy przystąpieniu do Spółdzielni. Zarząd stanowią: 1. Władysław Przeździecki, 2. Władysław Szymerski i 3. Józef Gajewski. a) — b) Pismem, przeznaczonym do ogłoszeń jest „Poradnik Spółdzielni“, c) — d) Zarząd Spółdzielni składa się z 3-ch członków. Oświadczenia woli winny być składane przez dwóch conajmniej członków Zarządu. Zarząd podpisuje pod stemplem firmowym. e) Na wspólnym posiedzeniu Rady Nadzorczej i Zarządu załatwiane są następujące sprawy: 1) decyzja w sprawie przyjmowania i wykluczania członków oraz przyjmowanie zgłoszeń na nowe udziały, 2. nabywanie i zbywanie nieruchomości, 3. określanie najwyższej sumy kredytu udzielanego poszczególnym uczestnikom w granicach oznaczonych przez Zgromadzenie Walne, 4. składanie Walnemu Zgromadzeniu projektu zużytkowania funduszków specjalnych, które mogą powstać przy podziale zysków, 5. zatwierdzenie przepisów, dotyczących czynności Rady, poszczególnych jej wydziałów oraz Zarządu i całej biurowośći Spółdzielni, 6. przystąpienie do Związku Rewizyjnego i ośrodru (centrali) finansowego, oraz wystąpienie z takowych, 7. zakładanie oddziałów Spółdzielni, 8. oznaczenie rodzaju towarów i rodzaju papierów procentowych, na które mogą być udzielane pożyczki i które można nabywać na rachunek Spółdzielni, 9. ustalanie stawek procentowych i prowizyjnych od czynności Spółdzielni, 10. ustanawianie pełnomocników. f) — g) Rozwiązanie Spółdzielni następuje z przyczyn wskazanych w art. 75 Ustawy o Spółdzielniach. Likwidację prowadzi się zgodnie z wymaganiami art. 76—84 Ustawy o Spółdzielniach.

3 Do Rejestru Spółdzielni Sądu Okręgowego w Lublinie Nr. 328 wciągnięto dnia 15 kwietnia 1925 r.

Spółdzielnia Nauczycielsko-Przemysłowo-Rolnicza w Gorzkowie, pow. Krasnostawskim z odpowiedzialnością nieograniczoną. Celem Spółdzielni jest podniesienie dobrobytu swych członków oraz współdziałanie w ich rozwoju kulturalnym. Spółdzielnia przyjmuje wkłady i udziela wszelkiego rodzaju kredytu oraz załatwia inne czynności z zakresu obrotu pieniężnego.

Udział wynosi 25 złotych i winien być wpłacony w ilości 5 zł przy przystąpieniu do Spółdzielni i uzupełniony w ciągu pół roku po przystąpieniu. Zarząd stanowią: Władysław Cichosz i Tomasz Chlebowski, mieszk. w Orchowem, Wojciech Piątkowski i Józef Simbierowicz, zamieszk. w Gorzkowie oraz Szymon Mrozek, mieszk. w Zamostku, wszyscy w pow. krasnostawskim.

WALNE ZGROMADZENIA.

1 **59 Walne Zgromadzenie Banku Ludowego w Środzie** Spółdz. z. z n. odp. odbędzie się we wtorek, dnia 9 czerwca 1925 r. o godz. 4 po poł. na sali własnej.

Porządek obrad.

1. Zagajenie i ukonstytuowanie biura.
  2. Sprawozdanie z czynności Zarządu i Rady Nadzorczej.
  3. Przedłożenie i przyjęcie bilansu zamknięcia oraz udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej.
  4. Przedłożenie i przyjęcie bilansu otwarcia p. 1. 1. 25.
  5. Podział zysków z roku 1924.
  6. Wybór 3 członków Rady w miejsce ustępujących pp. Kmiecika, Leisznera i Nowaka.
  7. Wolne głosy.
- Sprawozdanie i bilans wyłożone są w lokalu bankowym w godzinach urzędowych.

Rada Nadzorcza:
K. Kubicki, prezes.

1 **Walne Zgromadzenie** podpisanej Spółdzielni odbędzie się w lokalu bankowym w środę, dnia 17 czerwca 1925 r. o godz. 4 po południu.

Porządek obrad.

1. Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z czynności za r. 1924, przyjęcie bilansu i udzielenie pokwitowania.
  2. Przedłożenie i przyjęcie bilansu otwarcia w złotych per 1. 1. 1925.
  3. Zmiana §§ 11 i 12 Statutu.
  4. Wybór i wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej.
- Chrząpsko, dnia 19 maja 1925.

Bank Ludowy
Spółdz. zap. z nieogr. odp.

Rada Nadzorcza:
Cichocki, prezes.

1 **Walne Zgromadzenie** podpisanej Spółdzielni odbędzie się na sali p. Polocha w niedzielę, dnia 14 czerwca, o godz. 4 po poł.

Porządek obrad:

1. Sprawozdanie z rewizji związkowej.
  2. Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z czynności za rok 1924, przyjęcie bilansu, udzielenie pokwitowania i podział zysku.
  3. Przedłożenie bilansu otwarcia w złotych per 1. 1. 1925 i przyjęcie tegoż.
  4. Uchwały wynikające z art. 46 Ustawy o Spółdz.
  5. Wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej.
  6. Wybór trzech członków Rady Nadzorczej.
  7. Wolne wnioski bez uchwał.
- Bukówiec Górny, dnia 22 maja 1925.

Bank Ludowy
Spółdz. z nieogr. odp. w Bukówcu Górnym.

Rada Nadzorcza:
M. Poloch.

1 **Walne Zgromadzenie** podpisanej Spółdzielni odbędzie się w poniedziałek dnia 15 czerwca r. b. o godz. 3 po poł. w lokalu bankowym.

Porządek obrad:

1. Sprawozdanie kasowe za rok 1924.
  2. Sprawozdanie z odbytej rewizji związkowej.
  3. Przyjęcie bilansu i udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej i podział zysku.
  4. Przedłożenie i przyjęcie bilansu otwarcia w złotych p. 1. 1. 1925.
  5. Zmiana § 11 i 12 ustaw.
  6. Uchwała wynikająca z art. 46 ustawy o spółdzielniach dotycząca wysokości przyjmowania depozytów i udzielania pożyczek.
  7. Wybór członków Rady Nadzorczej.
  8. Wnioski bez uchwał.
- Sprawozdanie kasowe wyłożone jest w lokalu bankowym. Rogowo, dnia 26 maja 1925.

Bank Ludowy
Spółdz. z nieogr. odp. w Rogowie.

Rada Nadzorcza:
J. Czarliński, prezes.

1 **Walne Zgromadzenie** podpisanej Spółdzielni odbędzie się w piątek 19 czerwca r.b. o godz. 11-tej przed południem w lokalu bankowym.

Porządek obrad:

1. Wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia.
  2. Sprawozdanie z rewizji związkowej.
  3. Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z czynności za rok 1924; przyjęcie bilansu; udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; podział zysku.
  4. Przedłożenie bilansu otwarcia w złotych per 1. 1. 1925 i przyjęcie tegoż.
  5. Zmiana §§ 10 i 11 Statutu.
  6. Uchwały wynikające z art. 46 Ustawy o Spółdz.
  7. Wybór członków Rady Nadzorczej i wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej.
  8. Zatwierdzenie regulaminu dla Rady Nadzorczej.
  9. Wnioski bez uchwał.
- Sprawozdanie kasowe za rok 1924, wyłożone będzie od jutra w lokalu bankowym. Mosina, dnia 19 maja 1925.

Bank Ludowy
Spółdz. z odpow. nieogr. w Mosinie.

Rada Nadzorcza:
Ks. Erazm Kałkowski, prezes.

1 **Walne Zgromadzenie** podpisanej Spółdzielni odbędzie się w poniedziałek dnia 8 czerwca 1925 r. o godz. 3-ciej po poł. w lokalu bankowym.

Porządek obrad.

1. Wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia.
2. Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z czynności za rok 1924; przyjęcie bilansu i udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; podział zysku.
3. Przedłożenie bilansu otwarcia w złotych per 1. 1. 1925 i przyjęcie tegoż.
4. Uchwały wynikające z art. 46 Ustawy o Spółdzielniach.
5. Wybór 3 członków Rady Nadzorczej i wynagrodzenie Rady Nadzorczej.
6. Wnioski bez uchwał.

Bank Ludowy
Spółdz. z nieogr. odp. w Łęgu na Pomorzu.

Rada Nadzorcza:
Stopa, prezes.

1 **Walne Zgromadzenie**
Polskiego Banku Pożyczkowego Spółdz. z odpow.
nieogr. w Chojnicach

odbędzie się w czwartek, dnia 18 czerwca 1925 r. o godzinie 8-mej wieczorem w lokalu banku.

Porządek obrad:

1. Zagajenie.
2. Sprawozdanie z rewizji związkowej.
3. Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z czynności za rok 1924, przyjęcie bilansu, udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej, podział zysku.
4. Przedłożenie bilansu otwarcia w złotych per 1. 1. 1925 i przyjęcie tegoż.
5. Uchwały wynikające z art. 46 Ustawy o Spółdzielniach.
6. Wybór członków Rady Nadzorczej.
7. Wnioski bez uchwał.

Chojnice, dnia 22 maja 1925 r.

Rada Nadzorcza:
Leon Wagner, prezes.

1 **Zwyczajne Walne Zgromadzenie.**
podpisanej spółdzielni odbędzie się w piątek dnia 12 czerwca 1925 o godz. 5-tej po południu w Siemianowicach (Śląsk) przy ul. Bytomskiej 16 w lokalu bankowym.

odbędzie się w piątek, dnia 12 czerwca 1925 o godz. 5-tej po południu w Siemianowicach (Śląsk) przy ul. Bytomskiej 16 w lokalu bankowym.

Porządek obrad.

1. Sprawozdanie z czynności banku i przedłożenie rachunków i bilansu za r. 1924 przez Zarząd i Radę Nadzorczą.
  2. Udzielenie Zarządowi i Radzie Nadzorczej prawem przepisane pokwitowania.
  3. Podział zysków i strat.
  4. Sprawozdanie z odbytej urzędowej rewizji Spółdzielni dnia 30 czerwca 1924 i dyskusja nad protokołem z odbytej rewizji.
  5. Przedłożenie bilansu i otwarcie w złotych per 1. 1. 1925.
  6. Uchwała dotycząca zmiany firmy i przyjęcie nowego statutu, zastosowanego do prawa polskiego spółdzielczego.
  7. Zmiana § 11, 12 i 50.
  8. Uchwała dotycząca § 46 ustawy o Spółdzielniach.
  9. Zatwierdzenie Regulaminu dla Rady Nadzorczej.
  10. Wybór 2 członków Rady Nadzorczej.
- Sprawozdanie kasowe, obrachunek i bilans za r. 1924 wyłożone są w lokalu bankowym od dnia dzisiejszego. Wstęp dozwolony tylko dla członków.

Siemianowice, (Śląsk), dnia 16 maja 1925.

Bank Ludowy
Spółdz. z odpow. nieogr. w Siemianowicach (Śląsk).
Józef Dreyza. Józef Skwara.
Stefan Tryhubczak.

1 **Walne Zgromadzenie**
Banku Ludowego spółdz. z odpow. nieogr. w Golinie
odbędzie się dnia 23 czerwca 1925 r. o godz. 4 po południu na sali parafjalnej.

Porządek obrad.

1. Przedłożenie protokołu z rewizji patronackiej i uchwała względem niego.
  2. Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za r. 1924, przyjęcie bilansu i udzielenie Zarządowi i Radzie Nadzorczej pokwitowania.
  3. Podział zysków.
  4. Przedłożenie i przyjęcie bilansu otwarcia w złotych per 1. 1. 1925.
  5. Zmiana paragrafów 11 i 12 Statutu.
  6. Uchwała wynikająca z art. 46 ustawy o Spółdzielniach.
  7. Wybór 3 członków Rady Nadzorczej.
  8. Wnioski bez uchwał.
- Sprawozdanie wyłożone jest od dnia dzisiejszego w biurze Spółdzielni.

Golina, dnia 16 maja 1925 r.

Rada Nadzorcza:
Fr. Krawiec, wice-prezes.

1 **Walne Zgromadzenie**
podpisanej Spółdzielni odbędzie się w środę dnia 17 czerwca 1925 o godz. 10 przed poł. na sali p. Biskupskiego.

Porządek obrad:

1. Zagajenie i wybór przewodniczącego.
  2. Przedłożenie sprawozdania z czynności Banku za rok 1924.
  3. Przyjęcie bilansu i udzielenie Zarządowi i Radzie Nadzorczej pokwitowania.
  4. Podział zysku.
  5. Przedłożenie i przyjęcie bilansu otwarcia per 1. 1. 25.
  6. Uchwała wynikająca z art. 46 ust. o spółdz.
  7. Zmiana §§ 11 i 12 statutu.
  8. Wybór członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących.
  9. Uchwalenie wynagrodzenia dla Rady Nadzorczej.
  10. Zatwierdzenie regulaminu dla Rady Nadzorczej.
  11. Wnioski.
- Sprawozdanie kasowe za rok 1924 jest wyłożone w lokalu bankowym.

Krzywin, dnia 28 maja 1925.

Bank Ludowy
Spółdz. zap. z nieogr. odp.
w Krzywinlu

Rada Nadzorcza:
Bolesław Pilarczyk, przewodniczący.

1 **Walne Zgromadzenie**
podpisanej Spółdzielni odbędzie się w środę, dnia 17 czerwca 1925 r. o godzinie 1 po południu w „Domu Polskim“ w Szubinie.

Porządek obrad:

1. Zagajenie i ukonstytuowanie biura.
2. Sprawozdanie kasowe z działalności Zarządu za r. 1924.
3. Sprawozdanie Rady Nadzorczej oraz uchwały do referatu z dokonanej rewizji p. dr. Karasiewicza.
4. Przedłożenie bilansu i rachunku zysków i strat, podział czystego zysku i udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej.
5. Przedłożenie bilansu otwarcia w złotych per 1 stycznia 1925 r. i przyjęcie tegoż.
6. Uchwała wynikająca z Ustawy o Spółdzielniach art. 46 ad II i III.
7. Uchwała zmiany statutu Spółdzielni §§ 11, 12 i 50.
8. Uchwała wynagrodzenia Rady Nadzorczej.
9. Wybór trzech członków Rady Nadzorczej.
10. Wnioski bez uchwał.
11. Zamknięcie Walnego Zgromadzenia.

Szubin, dnia 28 maja 1925 r.

Bank Ludowy
Spółdz. kred. z odpow. nieogr. w Szubinie.

Rada Nadzorcza:
Ks. Radca Sołtysiński.

1 **Walne Zgromadzenie**
Banku Ludowego Spółdz. z odp. nieogr. w Wieleniu
odbędzie się w wtorek, dnia 16 czerwca 1925 r. o godz. 10-tej przed poł. w lokalu bankowym.

Porządek obrad:

1. Zagajenie i ukonstytuowanie biura.
2. Sprawozdanie z rewizji związkowej.
3. Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z czynności za rok 1924.
4. Przyjęcie bilansu i udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej.
5. Podział czystego zysku.
6. Przedłożenie bilansu otwarcia w złotych per 1. 1. 1925 i przyjęcie tegoż.
7. Uchwały wynikające z art. 46 Ustawy o Spółdzielniach.
8. Wybór członków Rady Nadzorczej i wynagrodzenie dla Rady Nadzorczej.
9. Wnioski bez uchwał.

Wielień, dnia 22 maja 1925 r.

Rada Nadzorcza:
A. Mazurkiewicz, prezes.

1 **Walne Zgromadzenie**
Banku Ludowego Spółdzielni z odpowiedzialnością
nieograniczoną w Strzelnie.

odbędzie się w **poniedziałek dnia 15 czerwca 1925 o godz. 2-giej. po południu w Strzelnie w lokalu Banku Ludowego.**

Porządek obrad:

1. Zagajenie i ukonstytuowanie biura
2. Sprawozdanie z czynności za rok 1924.
3. Sprawozdanie z odbytej rewizji Związkowej.
4. Przedłożenie oraz przyjęcie bilansów zamknięcia i otwarcia i podział zysku.
5. Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej.
6. Wybór 3 członków Rady Nadzorczej.
7. Wolne wnioski bez uchwał.

Sprawozdanie kasowe wyłożone jest w lokalu Banku Ludowego od 31. 5. 25.

Strzelno, dnia 28. maja 1925.

Bank Ludowy
Spółdzielnia z odpowiedzialnością nieograniczoną.

Rada Nadzorcza:

Albin Radomski, prezes.

1 **Walne Zgromadzenie**

godpisanej Spółdzielni odbędzie się w **poniedziałek 15-go czerwca 1925 r.**

Porządek obrad:

1. Zagajenie i ukonstytuowanie biura.
2. Przedłożenie sprawozdania rewizora związkowego i powzięcie uchwały.
3. Przyjęcie bilansu zamknięcia, uchwalenie pokwitowania Zarządowi Radzie Nadzorczej, podział zysku.
4. Przyjęcie bilansu otwarcia p. 1. I. 1925 r.
5. Zmiana §§ 11, 12, i 50 statutu.
6. Uchwała z art. 46. ustawy.
7. Wybór członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących.
8. Unormowanie wynagrodzenia Rady Nadzorczej.
9. Wnioski bez uchwał.

Bank Ludowy

Sp. z. z nieogranicz, odp. w Żerkowie.

2 **Walne Zgromadzenie**

Członków Towarzystwa Zaliczkowego i Oszczędności w Jarosławiu Spółdzielnia zar. z ogr. odp., odbędzie się w **niedzielę, dnia 14 czerwca 1925 o godzinie 3 po południu** w lokalu Towarzystwa, z następującym porządkiem dziennym:

1. Zagajenie i wybór przewodniczącego.
2. Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia.
3. Przyjęcie przeszacowania bilansu za rok 1923 na złote.
4. Sprawozdanie Dyrekcji z czynności rachunków za rok 1924.
5. Udzielenie Dyrekcji i Radzie Nadzorczej absolutorjum z czynności i rachunków za rok 1924.
6. Zmiana § 12 statutu.
7. Wybór 1 zastępcy członka Dyrekcji.
8. „ 2 członków Rady Nadzorczej i 2 członków do Komisji rewizyjnej.
9. Wnioski członków.

Inwentarze i księgi są wyłożone w lokalu Towarzystwa. Jarosław, dnia 27 maja 1925 r.

Dyrekcja.

1 **Walne Zgromadzenie**

Banku Ludowego w Czarnkowie Spółdzielni zap. z nieograniczoną odpowiedzialnością

odbędzie się **dnia 21 czerwca b. r. o godz. 4-tej po poł. w Czarnkowie w lokalu p. W. Piławskiego.**

Porządek obrad:

1. Wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia.
2. Sprawozdanie z rewizji związkowej.
3. Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z czynności za rok 1924-ty; przyjęcie bilansu; udzielenie

pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; podział zysku.

4. Przedłożenie bilansu otwarcia w złotych per 1. I 1925 r. i przyjęcie tegoż.
5. Uchwały wynikające z art. 46 Ustawy o Spółdzielniach.
6. Uchwały dot. wyjednanja koncesji na wykonanie czynności bankierskich poza ramy § 81 ustawy (Dz. U. Rz. P. Nr. 114 z dnia 27. XII. 1924 r.)
7. Wybór członków Rady Nadzorczej i wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej.
8. Zatwierdzenie regulaminu dla Rady Nadzorczej.
9. Wnioski bez uchwał.

Bank Ludowy w Czarnkowie.

Spółdz, zap. z nieogr. odp.

Rada Nadzorcza:

Ks. Swinarski, prezes.

2 **Walne Zgromadzenie**

Towarzystwa Wzajemnego Kredytu w Dębicy

odbędzie się **dnia 5 czerwca 1925 o godzinie 2 1/2 po południu w lokalu własnym.**

W razie braku kompletu odbędzie się to samo zebranie o godzinę później bez względu na ilość członków.

Porządek obrad.

1. Wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia.
2. Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia.
3. Sprawozdanie z rewizji związkowej.
4. Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z czynności za rok 1924; przyjęcie bilansu; udzielenie absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej; podział zysku.
5. Przedłożenie bilansu otwarcia w złotych na 1. I. 1925 i przyjęcie tegoż.
6. Zmiana § 12 Statutu.
7. Uchwały wynikające z art. 46 Ustawy o Spółdzielniach.
8. Wybór 4 członków Rady Nadzorczej.
9. Wnioski bez uchwał.

2 **Walne Zgromadzenie**

godpisanej Spółdzielni odbędzie się **dnia 9 czerwca 1925 r. o godz. 6-tej wieczorem w Krakowie w lokalu Spółdzielni przy ul. św. Tomasza L. 9.**

Porządek obrad:

1. Odczytanie protokołu ostatniego Walnego Zgromadzenia członków.
2. Odczytanie sprawozdania Dyrekcji i Rady Nadzorczej z czynności i rachunków za rok 1924.
3. Zmiana postanowień statutu §-u 2. l, i, k, oraz ostatniego ustępu tegoż §-u, dalej §-u 4. 5 i 22.
4. Rozdział czystego zysku za ostatni rok obrachunkowy.
5. Oznaczenie granicy najwyższego obciążenia Spółdzielni.
6. Oznaczenie granicy najwyższej sumy kredytowej dla jednego członka Spółdzielni.
7. Zatwierdzenie regulaminu dla Dyrekcji i Rady Nadzorczej.
8. Podwyższenie udziału oraz wysokości odpowiedzialności członków.
9. Wnioski i interpelacje członków.

Bon

Bank Odbudowy Nieruchomości

Spółdz. z. z o. odpow. — Kraków ul. św. Tomasza L. 9.

2 **74. Walne Zgromadzenie**

Członków Banku Spółdzielczego Rzemieślników i Rolników z ograniczoną odpowiedzialnością w Przemysłu

odbędzie się w **piątek dnia 12 czerwca 1925 r. o godz. 5 po południu w lokalu własnym, Plac Czackiego 1. : 3.**

W razie braku kompletu przewidzianego statutem odbędzie się to samo Walne Zgromadzenie o godzinie 6 po południa bez względu na ilość obecnych członków.

Porządek obrad.

1. Wybór Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia i ukonstytuowanie się.

2. Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia członków.
  3. Odczytanie sprawozdania rewizyjnego z rewizji Spółdzielni przeprowadzonej przez Związek.
  4. Sprawozdanie Dyrekcji z czynności i rachunków za rok 1924.
  5. Przedłożenie bilansu otwarcia w złotych na rok 1925.
  6. Sprawozdanie Rady Nadzorczej z czynności nadzoru i kontroli w przedmiocie sprawozdania Dyrekcji i przedmiocie bilansu otwarcia w złotych na rok 1925, tudzież wnioski Rady Nadzorczej co do udzielenia Dyrekcji absolutorjum za rok 1924 i zatwierdzenie bilansu otwarcia na rok 1925.
  7. Rozdział czystego zysku za rok 1924 (§ 47 stat.).
  8. Zmiana niektórych postanowień statutu, a mianowicie: §§ 2, 12, 43, 45, 46 i 47 (w myśl Dz. U. R. P. Nr. 114, § 81).
  9. Oznaczenie granicy najwyższego obciążenia Spółdzielni (Dz. U. R. P. Nr. 114 z 27. 12. 1924, § 85, poz. 1018).
  10. Oznaczenie granicy najwyższej sumy kredytu dla jednego członka Spółdzielni. (stosownie do rozp. Min. Skarbu z 4. 6. 1923. Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 434).
  11. Wybór uzupełniający trzech członków Rady Nadzorczej.
  12. Wnioski członków.
- Sprawozdanie rachunkowe za rok 1924 wyłożone jest dla członków w lokalu bankowym.

Przemyśl, dnia 23 maja 1925 r.

Rada Nadzorcza:
Bruno Gruszka, prezes.

2 Walne Zgromadzenie

podpisanej Spółdzielni odbędzie się dnia 4 czerwca b. r. o godz. 2-giej po południu, a w razie braku kompletu tegoż samego dnia o godzinę później, w budynku Urzędu Gminnego w Bóbrce.

Porządek obrad.

1. Zagajenie i wybór Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia.
2. Sprawozdanie z lustracji Związku Rewizyjnego.
3. Sprawozdanie Dyrekcji z czynności i rachunków za rok 1924; zatwierdzenie bilansu za rok 1924 i bilansu otwarcia na rok 1925; przeznaczenie zysku i udzielenie absolutorjum.
4. Zmiana §§ 12 i 50 Statutu.
5. Wybór 3 członków Rady Nadzorczej.
6. Wnioski członków.

Polski Bank Spółdzielczy w Bóbrce
Spółdz. zar. z nieogr. odp.

Dyrekcja.

Antoni Stachórski, Izydor Karaczewski.
Ignacy Kruczek.

2 Walne Zgromadzenie Towarzystwa Zaliczkowego w Kaluszu Stowarzyszenia zarejestrowanego z nieograniczoną odpowiedzialnością za rok 1923 i 1924

odbędzie się dnia 5 czerwca 1925 r. o godz. 2-iej popoł. we własnej sali.

Porządek obrad.

1. Odczytanie protokołu lustracji Związkowej.
2. Sprawozdanie z czynności za rok 1923 i 1924.
3. Przyjęcie bilansu za r. 1923 i 1924 i udzielenie absolutorjum Dyrekcji i Radzie Nadzorczej.
4. Przyjęcie i zatwierdzenie przeszacowanego bilansu otwarcia na 1 stycznia 1925 r.
5. Zmiana firmy.
6. Uzupełnienie Statutu §§ 43, 45, 47.
7. Uchwalenie wysokości udziałów.
8. Oznaczenie granicy najwyższej sumy kredytu dla jednego członka Spółdzielni.
9. Wybór 3 członków Rady Nadzorczej.
10. Wybór Komisji Rewizyjnej.
11. Wnioski i interpelacje.

W razie braku wymaganej statutowo liczby członków odbędzie się Walne Zgromadzenie tego samego dnia o godz. 3-ciej popoł. bez względu na ilość zgromadzonych.

Inż. Antoni Małota, Dr. Stefan Kirchmajer,
sekretarz, prezes.

1 WALNE ZGROMADZENIE BANKU POŻYCZKOWEGO Spółdzielni z odpow. ograniczoną w Gnieźnie odbędzie się

w środę dnia 10 czerwca 1925 o godz. 3 po poł.
w Gnieźnie, w sali Hotelu Europejskiego.

Gniezno, dnia 19 maja 1925

Bank Pożyczkowy
Spółdzielnia z odpowiedzialnością ograniczoną
w Gnieźnie

Rada Nadzorcza:
Ilg. Waberski, prezes.

BILANSE.

1 Kasa Pożyczkowa i Oszczędności w Jarocinie.

Bilans p. 31. grudnia 1924 r.

Aktywa.		Pasywa.	
zł			zł
1 203,11	Gotówka	Udziały	444,—
251,20	P. K. O.	Fundusz rezerwowy	541,—
9 617,40	Rach. bież.	„ emeryt.	33,33
1 000,—	Rach. różne	Rezerwa specjalna	33,33
49 676,50	Weksle	Depozyta	28 627,45
112,53	Akcje	Rach. bież.	13 759,87
—,09	Efakta	Banki	5 650,02
1,—	Nieruchomości	Redyskont weksli	10 680,—
		Dywidenda	—,12
		Do dysp. Waln. Zgr.	2 092,71
<u>61 861,83</u>			<u>61 861,83</u>

Bilans otwarcia p. 1. stycznia 1925 r.

Aktywa.		Pasywa.	
zł			zł
1 203,11	Gotówka	Udziały	444,—
251,20	P. K. O.	Fundusz rezerw.	14 727,38
9 617,40	Rach. bież.	„ emeryt.	33,33
1 000,—	Rach. różne	Rezerwa specjalna	33,33
49 676,50	Weksle	Depozyta	28 627,45
3 769,60	Akcje	Rach. bież.	13 759,87
530,40	Efakta	Banki	5 650,02
10 000,—	Nieruchomości	Redyskont weksli	10 680,—
		Dywidenda	—,12
		Do dysp. Waln. Zgr	2 092,71
<u>76 048,21</u>			<u>76 048,21</u>

Na rok 1924 przeszło 1 647 członków. W roku 1924 przybyło 19, ubyło 13. Na rok 1925 przechodzi 1 653 członków.

Jarocin, w maju 1925.

Kasa Pożyczkowa i Oszczędności w Jarocinie
Spółdz. zap. z nieogr. odp.

E. Sablik. M. Rydlewski. X. prob. Niedźwiedziński.

1 Konsum Urzędników Poznańskiego Samorządu Wojewódzkiego.

Bilans inwenturowy per 31 grudnia 1924 r.

Aktywa		Pasywa	
zł			zł
1 057,96	Kasa	Udziały	4,71
732,72	Towary	Różne	2 000,—
209,45	Dłużnicy		
4,58	Udziały w Spółdz.		
<u>2 004,71</u>			<u>2 004,71</u>

Na rok 1924 przeszło członków 342, w roku 1924 ubyło 20. Na rok 1925 przeszło 322 członków.

Poznań, w maju 1925.

**Konsum Urzędników Poznańskiego
Samorządu Wojewódzkiego.**

Spółdz. z odp. ogr.

1 Bank Ludowy w Dolsku.

Bilans p. 31. XII. 1924 r.

Aktywa.		Pasywa.	
zł		zł	
331,70	Gotówka	339,18	Udziały
1,69	P. K. O.	236,25	Fundusz rezerwow
19 775,87	Rachunek bieżący	3,87	Rezerwa specjalna
19 405,98	Weksle	3,91	Fundusz emerytalny
10,51	Konto Akcji	2 426,50	Depozyta
,22	Akcje	3 039,64	Banki
,08	Efekta		Akredytywa 32 366,62
100,00	Akcja Bk. Polsk.		Do dysp. Waln. Zgrom. 1 223,96
,08	Pożyczka Odrodz.		
13,80	Koszty proc. i adm. członka		
<u>30 639,93</u>		<u>30 639,93</u>	

Bilans otwarcia p. 1. I. 1925.

Aktywa.		Pasywa.	
zł		zł	
331,70	Gotówka	339,18	Udziały
1,69	P. K. O.	236,25	Fundusz rezerwow
19 775,87	Rachunek bieżący	2 110,87	Rezerwa specjalna
19 405,98	Weksle prima	103,91	Fundusz emerytalny
10,51	Konto Akcji	2 426,50	Depozyta
1 650,—	Akcja Banku Zw. i H. Sp. Sp.	3 039,64	Banki
557,—	Efekta	32 366,62	Akredytywa
100,—	Akcja Bku Polsk.		Do dysp. Waln. Zgrom. 1 223,58
13,80	Koszty proc i adm. członka		
<u>41 846,55</u>		<u>41 846,55</u>	

Na rok 1924 przeszło 770 członków. W roku 1924 przybyło 25, ubyło 27. Na rok 1925 przeszło 768 członków. Dolsk, dnia 20 maja 1925.

Bank Ludowy
Spółdz. z odp. nieogr. w Dolsku.

J. Neyman. A. Budzyńska.

1 Kasa Pożyczkowa w Szamotułach.

Bilans z dnia 31. XII. 1924 r.

Aktywa.		Pasywa.	
zł		zł	
2 716,80	Kasa	1 543,81	Udziały
4 353,62	Rach. bieżący	127,10	Fundusz rezerw.
29 323,—	Weksle prima	2,66	Rezerwa specjalna
200,—	Akcje	5,55	Fundusz emeryt.
,06	Efekta	9 303,87	Depozyta
,02	Nieruchomości	18 125,—	Redyskont weksli
		936,91	Rach. bieżący
		5 212,87	Banki
		1 335,73	Do dysp. W. Zgrom.
<u>36 593,50</u>		<u>36 593,50</u>	

Bilans otwarcia z dnia 1 stycznia 1925. r.

Aktywa.		Pasywa.	
zł		zł	
2 716,80	Kasa	1 543,81	Udziały
4 353,62	Rach. bieżący	23 461,42	Fundusz rez.
29 323,—	Weksle prima	2,66	Rezerwa specjalna
160,—	Akcje	5,55	Fundusz emeryt.
374,40	Efekta	9 303,87	Depozyta
25 000,—	Nieruchomości	18 125,—	Redyskont weksli
1 000,—	Ruchomości	936,91	Rach. bieżący
		5 212,87	Banki
		3 000,—	Hipoteki
		1 335,73	Do dysp. W. Zgrom.
<u>62 927,82</u>		<u>62 927,82</u>	

Na rok 1924 przeszło 296 członków w ciągu roku wstąpiło 56, wystąpiło 5, wykluczono 2, zmarło 10 na rok 1925 przechodzi 335 członków.

Szamotuły, dn. 14 maja 1925.

Kasa Pożyczkowa

Spółdz. zap. z nieogr. odp.

M. Szydłarski. M. Czuwiński. A. Matczyński.

1 Bank Ludowy w Pępowie.

Bilans z dnia 31 grudnia 1924 r.

Aktywa		Pasywa.	
zł		zł	
1,—	Gotówka	—,03	Udziały
652,35	Banki	7,53	Fundusz rezerwow
,11	Akcje	1,—	Rezerwa specjalna
,05	Pożyczka konwer.	586,26	Depozyta
		58,69	Do dysp. Waln. Zgrom.
<u>653,51</u>		<u>653,51</u>	

Bilans otwarcia z dnia 1 stycznia 1925 r.

Aktywa		Pasywa	
zł		zł	
1,—	Gotówka	—,03	Udziały
652,35	Banki	1 330,37	Fundusz rezerwow
600,—	Akcji	1,—	Rezerwa specjalna
333,—	Pożyczka konwer.	586,26	Depozyta
390,—	Ruchomości	58,69	Do dysp. Waln. Zgrom.
<u>1 976,35</u>		<u>1 976,35</u>	

Na rok 1924 przeszło członków 157. W roku 1924 wystąpił 1. Na rok 1925 przechodzi 156.

Pępowo, dnia 17. maja 1925.

Bank Ludowy
Spółdz. zap. z nieogr. odp.
w Pępowie.

Meinert. Matuszkiewicz.

1 Bank Kredytowy w Pniewach.

Bilans zamknięcia per 31. grudnia 1924 r.

Aktywa		Pasywa	
zł		zł	
2 521,39	Kasa	1 094,07	Udziały
110,91	P. K. O.	1 651,33	Fundusz rezerwy
23 789,13	Pretensje kta bież.	95,34	Fundusz rez. specj.
9 798,54	Banki	8 594,—	Depozyta
66 593,41	Weksle	17 683,80	Dług konta bież.
19,27	Kto różnych	72 115,—	Zobowiązania weksl.
1 374,02	Efekta	123,21	Kto różnych
1,—	Utensylja	700,—	Kto inkasa
		2 150,02	Do dysp. Wal. Zgrom.
<u>104 207,67</u>		<u>104 207,67</u>	

Bilans otwarcia na 1. I. 1925 r.

Aktywa		Pasywa	
zł		zł	
2 521,39	Kasa	1 080,02	Udziały
110,91	P. K. O.	6 909,21	Fundusz rezerwy
23 789,13	Pretensje kt. bież.	95,34	Fundusz specjalny
9 798,54	Banki	8 594,—	Depozyta
66 593,41	Weksle	17 683,80	Dług kta bieżącego
19,27	Kto różnych	72 115,—	Zobowiązania weksl.
3 376,95	Efekta	123,21	Kto różnych
3 250,—	Utensylja	700,—	Kto inkasa
		2 150,02	Do dysp. Wal. Zgrom.
<u>109 459,60</u>		<u>109 459,60</u>	

Na rok 1924 przeszło członków 688. W r. 1924 przybyło 20, ubyło 19. Na rok 1925 przechodzi 696 członków.

Pniewy, dnia 31. grudnia 1924.

Bank Kredytowy
Spółdz. zap. z nieogr. odp.

Wache. Głębocki. Bogusławski.

2 Mieszczańska Kasa Zaliczkowa w Jarosławiu.

Bilans z dnia 31. grudnia 1924 r.

Aktywa		Pasywa	
zł		zł	
103,05	Kasa	7 747,—	Udziały
25 454,—	Pożyczki wekslowe	537,08	Fundusz rezerw.
257,33	Ruchomości	105,12	Wkładki
523,—	Ods. naprzód zapł.	716,95	Ods. naprzód pobr.
30,—	Zapas druków	15 710,—	Długi zaciągnięte
100,—	Efekta	2 088,08	Rachunek bież.
500,—	Lokacje B. P.	83,15	Do dysp. W. Zgr.
<u>28 967,38</u>		<u>28 967,38</u>	

Bilans otwarcia z dnia 1. stycznia 1925.

zł	Aktywa	Pasywa	zł
103,05	Kasa	Udziały	7 747,—
25 454,—	Pożyczki wekslowe	Fundusz rezerwowy	779,75
523,—	Ods. naprz. zapł.	Wkłady oszczędn.	105,12
500,—	Ruchomości	Długi zaciągnięte	15 710,—
30,—	Zapas druków	Ods. naprzód pobr.	716,95
100,—	Efekta	Rach. bieżące	2 068,08
500,—	Lokacje	Do dysp. W. Zgr.	83,15
<u>27 210,05</u>			<u>27 210,05</u>

Na rok 1924 przeszło 773 członków, w ciągu roku wstąpiło 32, wystąpiło 15 i na rok 1925 przechodzi 790 członków.

Jarosław, dnia 23. maja 1925 r.

Mieszczkańska Kasa Zaliczkowa w Jarosławiu.
Spółdz. zap. z ogr. odp.

M. Okon. J. Pacak. Sz. Lewkowicz.

Bank Ludowy w Koninie.
Bilans z dnia 31 grudnia 1924 r.

zł	Stan czynny.	Stan bierny.	zł
159,55	Kasa	Udziały	2 307,18
74 811,86	Pożyczki	Kapitał rezerwowy	319,14
587,92	Banki	Kapitały specjalne	1 246,16
	Papiery proc. i akcje	Kapitał kasy przez.	2 323,20
281,—	własne	Wkłady	42 975,23
	Papiery proc. kasy	Różni dłuż. i wierz.	9 885,01
138,—	przezorności	Odsetki pobrane na	
1,—	Nieruchomości	rok nast.	1 526,—
709,61	Różnica kursu waloryzacyjnego	Sumy przechodnie	8 562,12
		Opłaty stemplowe	1,30
		Redyskonto weksli	6 500,—
		Zysk	1 543,60
<u>76 688,94</u>			<u>76 688,94</u>

Rachunek strat i zysków. Rozchód: odsetki wypłacone 22 271,89, koszty handlowe i administracyjne 14 072,64, odpisy na kapitały własne 1 500. Przychód: procenty i prowizje 39 388,13. Czysty zysk 1 543,60 zł.

Walne Zebranie w dniu 28. IV. z zysku przeznaczyło 10 proc. na dywidendę zł. 600,20, na kapitał zapasowy zł. 943,40.

Bilans otwarcia w dniu 1 stycznia 1925 r.

zł	Stan czynny.	Stan bierny.	zł
159,55	Kasa	Udziały	6 030,23
74 811,86	Pożyczki	Kapitał zapasowy	2 424,14
587,92	Banki	Kapitały specjalne	10 407,53
	Papiery proc. i akcje	Kapitał kasy przez.	2 323,20
1 205,—	własne	Wkłady	67 154,95
	Papiery kasy prze-	Różni dłużn. i wierz.	9 930,25
138,—	zorności	Odsetki pobr. w r. z.	
39 501,—	Nieruchomości	na rok bież.	1 526,—
		Sumy przechodnie	8 562,12
		Opłaty stemplowe	1,30
		Redyskonto weksli	6 500,—
		Zyski	1 543,60
<u>116 403,33</u>			<u>116 403,33</u>

Chrześć. Spółdzielnia Pieniężna w Strzemieszycach.

W uzupełnieniu bilansów zamieszczonych w Poradniku nr. 10.
Rachunek strat i zysków.

Straty	zł.	Zyski	zł.
Wydatki administr.	1075,25	Odsetki prowizji . . .	690,20
Procenty	321,88	Różne	981,63
Czysty zysk	274,70		
<u>Razem</u>	<u>1671,83</u>		<u>1671,83</u>
Podział zysków			
Za sporządzenie bilansu			100,—
10% na amortyzację inwentarza			27,47
10% na kapitał zapasowy			27,47
10% na budowę domu			27,47
Na kapitał waloryzacyjny			56,20
Koszty ogólnego zebrania			36,—
		Razem	274,70

Sprawozdanie niniejsze zostało zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie w dniu 22 marca 1925 roku.

Chrześcijańska Spółdzielnia Pieniężna z ogr. odp. w Strzemieszycach.

Bąblewski. Franus.

Bank Spółdzielczy z nieograniczoną odpowiedzialnością w Brwinowie.

Bilans za rok 1924.

zł	Aktywa	Pasywa	zł
2 430,65	Kasa	Udziały	6 819,50
3 230,24	Banki	Fundusz zasobowy	11,41
1 559,80	Papiery wartościowe	" rezerwowy	1 895,30
22 728,—	Pożyczki wekslowe	Wkłady	10 574,32
110,—	Odsetki roku przyszl.	Redyskonto	11 231,—
1 719,30	Weksle na inkaso	Weksle na inkaso	1 719,30
1 000,—	Nieruchomość	Różni wierz. i dłuż.	114,67
104,—	Ruchomości	Czysty zysk	601,57
85,08	Wydatki zwrotne		
<u>32 967,07</u>			<u>32 967,07</u>

Wobec zastosowania od lipca 1923 rachunku złotowego do udziałów, wkładów i pożyczek, przepisów waloryzacyjnych nie stosowano.

Na rok 1924 przeszło 36 członków, wstąpiło w ciągu roku 76, wystąpił 1, przechodzi na rok 1925 — 111.

Brwinów, w kwietniu 1925 r.

Bank Spółdzielczy z nieogr. odpow. w Brwinowie.

Kazimierz Kajzer. H. Kupka. J. Reszczyński.

Bank Spółdzielczy z nieogr. odpow. w Brwinowie.
Bilans Banku Ziemi Łowickiej na dzień 31 grudnia 1924 r.

zł	Stan czynny.	Stan bierny.	zł
16 772,69	Kasa	Kap. obrotowy	18 363,50
1 363,51	P. K. O.	" zasobowy	8,85
—,02	Pap. % fun. zasob.	" rezerwowy	—,04
246,58	" " " obrot.	Bieżący	137 966,33
—,02	" " " rezer.	Lokacje term.	2 640,24
1 871,54	Waluty zagraniczne	Redyskonto:	
188 958,05	Skup weksli	w Banku Polskim	29 235,—
—,12	" " w redysk.	w inst. pryw.	53 725,12
—,01	" " u koresp.	Koresp. „Loro“	12 034,19
64,28	Poż. pod pap. %%	Sumy przechodnie	8 094,37
35,73	" " weksle.	Kasa przezorności:	
24 866,82	" " towary	lit. A.	1 070,07
7 381,14	Koresp. Nostro	lit. B.	1 970,07
16 187,77	Zaliczenia do Zwr.	Różni za inkaso	2 183,01
91,07	Mat. budowlane	Procenty 1925 r.	1 664,55
355,—	Bilan. weksl. i marki	Podatki skarbowe	196,95
—,84	Kaucje	Przekazy nieopłacone	16,06
980,74	Ruchomości	Zyski	2 200,91
756,—	Wydatki 1925 r.		
—,01	Nieruch. Nr. 1. (Stary Rynek)		
155,43	Nieruch. Nr. 2 (ul. Wjazdowa 7 i 9)		
2,53	Kolej normalno-podjazdowa		
101,50	Magazyny towar.		
12 077,86	Państw. pap. %%		
<u>272 260,26</u>			<u>272 260,26</u>

Rachunek Strat i Zysków za 1924 r.

zł	Straty.	Zyski.	zł
31 585,10	Koszty handl. podatki i dzierz.	Pobrane %% i prow.	49 082,88
13 930,71	Zapl. %% od wkład. termin. i rach. bieżących	Wpływ sum spisanych na straty	—,28
9 804,82	Zapłac. prowizje	Przen. sal. zysk. 1923r.	40,96
118,03	Amort. nier. i ruch.	Doch. z mag. tow.	6 704,63
918,76	Weksle odd. do sądu i koszty sądowe	" z nieruchomości Nr. 2.	1 918,69
872,53	Utrzym. boczn. kolej.	" " Nr. 1.	277,40
2 200,91	Czysty zysk	" z wal. i pap. %%	1 316,02
<u>59 430,86</u>			<u>59 430,86</u>

Podział nadwyżki.

	zł
a) Na kapitał zapasowy w stosunku 10%	220,—
b) Na dywidendę członkom 12%	1 600,—
c) Na rezerwę podatków skarbow.	280,91
d) Na samolot dla wojska p. n. „Pelikan“	100,—
	<u>2 200,91</u>

Bilans otwarcia na dzień 1 stycznia 1925 r.

Stan czynny.		Stan bierny.	
zł			zł
16 772,69	Kasa	Kapitał obrotowy	54 969,30
1 363,51	P. K. O.	„ zasobowy	12 008,85
120,02	Pap. % fun. zasob.	„ rezerwowo	10 000,04
9 069,75	„ „ „ obrot.	Bieżący	137 966,33
155,02	„ „ „ rezerw.	Lokacje	61 661,23
1 871,54	Waluty zagraniczne	Redyskonto:	
207 923,58	Skup weksli w portf.	w Banku Polskim	29 235,—
—,12	„ „ w redysk.	w inst. pryw	53 725,12
—,01	„ „ u koresp.	Koresp. „Loro“	12 034,10
64,28	Poż. pod pap. %	Sumy przechodnie	10 295,28
35,73	„ „ weksle	Kasa przezorności:	
24 866,82	„ „ towary	lit. „A“	6 970,07
7 381,14	Koresp.: „Nostro“	lit. „B“	6 970,07
16 187,77	Zaliczenia do zwr.	Różni za inkaso	2 183,01
91,07	Materiały budowl.	Procenty 1925 r.	1 664,55
355,—	Blankiety wekslowe i marki stemplowe	Podatki skarbowe	196,95
0,84	Kaucje	Przekazy nieopłac.	16,06
10 766,12	Ruchomości		
756,—	Wydatki 1925 r.		
28 000,01	Nieruch.: Nr. 1 (Stary Rynek)		
40 155,43	Nieruch.: Nr. 2 (ul. Wjazdowa 7 i 9)		
9 971,83	Kolejnormaln.-podjazdowa		
14 910,—	Magazyny towar.		
12 077,86	Pap. % państw.		
<u>402 896,14</u>			<u>402 896,14</u>

Bilans na dzień 31 grudnia 1924 r., r-k strat i zysków za 1924 r. podział nadwyżki oraz bilans otwarcia na dzień 1 stycznia 1925 r. ogólne zebranie pełnomocników w dniu 29 kwietnia 1925 przyjęło i zatwierdziło, udzielając Zarządowi i Radzie pokwitowania.

Władze Spółdzielni stanowią:

R a d a: Dr. Zakrzewski Stefan (prezes) Boski Zdzisław, Wreszczycki Kazimierz, Rybacki Karol, Gołębiowski Leon, Trawiński Kazimierz, Wojciechowski Adam, Kazimierski Feliks i Stanisław Grabiński (junior).

Z a r z ą d: Trawiński Franciszek (prezes) Pstruszeński Wiktor, Wilkoszewski Stanisław,

Bank Ziemi Łowickiej
Spółdz. z ogranicz. odpowiedzialz.

1 Bank Ludowy w Miejskiej Górcie

Bilans z dnia 31 grudnia 1924 r.

Aktywa.		Pasywa.	
zł			zł
182,37	Kasa	Udziały	140,15
12 385,—	Weksle	Fundusz rezerwowo	83,93
720,55	Banki	Depozyta	7 328,21
115,53	Rach. bieżący	Redyskont weksli	6 400,—
1,—	Nieruchomość	Rach. bież.	141,62
1 000,16	Akcje	Do dysp. Waln. Zgr.	310,86
—,16	Efekta		
<u>14 404,77</u>			<u>14 404,77</u>

Bilans otwarcia z dnia 1 stycznia 1925 r.

Aktywa.		Pasywa.	
zł			zł
182,37	Kasa	Udziały	140,15
12 385,—	Weksle	Fundusz rezerwowo	10 083,93
4 200,—	Hipoteki	Rezerwa specjalna	2 731,68
720,55	Banki	Fundusz emerytalny	3 000,—
115,53	Rach. bieżący	Depozyta	7 328,21
8 000,—	Nieruchomość	Redyskont weksli	6 400,—
2 800,—	Akcje	Rach. bież.	141,62
733,—	Efekta	Do dysp. Waln. Zgr.	310,86
1 000,—	Ruchomości		
<u>30 136,45</u>			<u>30 136,45</u>

Na rok 1924 przeszło 910 członków. W roku 1924 wstąpiło 8, umarło 6. Na rok 1925 przechodzi 912 członków.

Miejska Górka, dnia 13 maja 1925.

Bank Ludowy
Spółdz. z odpow. nieogr. w Miejskiej Górcie.

L. Schwartz. Kasprzykowska. Tylewski.

3 Piotrkowski Bank Powiatowy

Bilans z dnia 31 grudnia 1924 r.

Stan czynny		Stan bierny	
zł			zł
1 505,41	Kasa	Udziały	11 853,71
65 013,19	Pożyczki	Fundusze	19 745,97
6 173,70	Lokaty	Wkłady	13 565,20
10,06	Ruchomości	Długi bankowe	1 512,75
2 686,76	Papiery % i akcje	Redysk. weksl.	28 200,—
		Różni	114,19
		% % pobr. za r. nast.	800,—
		Zysk	97,30
<u>75 389,12</u>			<u>75 389,12</u>

Rachunek strat i zysków. Winien: % i prowizja 3 605,02; % pobrane za rok 1925-800; wydatki administracyjne 17 413,28; zysk 97,30. Ogółem zł. 21 915,60. Ma: % i prowizje 21 781,27; różne 134,33. Ogółem zł. 21 915,60. Podział zysków. Cały zysk przenosi się do kapitału zasobowego. Sprawozdanie niniejsze zostało zatwierdzone przez walne zgromadzenie w dniu 21 kwietnia 1925 r.

Piotrkowski Bank Powiatowy.

Spółdz. zap. z nieogr. odp.

Bank Ludowy w Tucholi
poszukuje
trzeciego członka zarządu

Reflektuje się tylko na siłę fachową. Zgłoszenia prosimy nadesłać z świadectwami oryginalnymi oraz podaniem warunków na ręce prezesa Rady Nadzorczej p. Edwarda Szpittera w Tucholi (Pomorze).

Poznań, ul. Seweryna Mielżyńskiego nr. 1.

Telefon 1421 (dawniej ul. Wiktorji) Telefon 1421

„POWIERNIK“

Towarzystwo akcyjne rewizyjno-powiernicze

wykonuje swoją działalność w następujących gałęziach:

- I. Książkowość bankowa, spółkowa, kupiecko-przemysłowa.
- II. Książkowość dla majątków ziemskich z własnym wydawnictwem rejestrów.
- III. Oddział podatkowy — deklaracje, reklamacje, zastępstwo.
- IV. Rewizje ksiąg i kasowości w instytucjach i przedsiębiorstwach komunalno-państwowych.
- V. Administracje spadkowe, przeprowadzanie likwidacji, akordów, zamiany, prywatnych przedsiębiorstw i inne czynności powiernicze.

Rzeczoznawstwo, organizacje, stałe nadzory i rewizje przygodne przez przysięgłych rewizorów.

Bezwzględna dyskrecja zapewniona. — Honorarium według umowy.

ZARZĄD BANKU PRZEMYSŁOWCÓW ŁÓDZKICH

Spółdz. z ogr. odpow. Łódź. Ewangelicka 15

zawiadamia niniejszem, że w dniu 5 czerwca r. b. o godz. 6-ej popoł. odbędzie się w sali Łódzkiego Towarzystwa Śpiewackiego przy ulicy Piotrkowskiej nr. 243

XXVI ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

członków Banku z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie za rok 1924
  - a) sprawozdanie Komisji Rewizyjnej,
  - b) udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej.
- 2) Zatwierdzenie bilansu otwarcia w złotych na 1 stycznia 1925 r.
- 3) Zatwierdzenie budżetu na rok 1925.
- 4) Zmiana § 5 statutu.
- 5) Rewizja uchwały Walnego Zgromadzenia z dnia 5 kwietnia 1921 r. co do nieprzyjmowania nowych członków.
- 6) Podwyższenie kapitału udziałowego.
- 7) Wybory:
  - a) 2-ch członków Rady Nadzorczej,
  - b) 1 członka Zarządu,
  - c) 3-ch członków Komisji Rewizyjnej,
  - d) 3-ch kandydatów do Komisji Rewizyjnej.
- 8) Wnioski członków.

O ile Walne Zgromadzenie w powyższym terminie nie doszłoby do skutku, w takim razie takowe odbędzie się w drugim terminie w dniu 19 czerwca r. b. w tymże lokalu i czasie i będzie prawomocne bez względu na ilość obecnych członków i wysokość reprezentowanych przez nich udziałów.

Spółdzielnia Wydawnicza Unji Związków Spółdzielczych

z odpow. udziałami w Poznaniu.

Tel. 34-89. Konto czek.: Poznań nr. 206013.

Poleca broszury i dzieła z dziedziny spółdziel. i podatkowej księgi handlowe i druki dla Spółdzielni.

Wykonuje we własnej drukarni wszelkie druki, oraz dostarcza każdego rodzaju stemple metalowe i kauczukowe. - - - - -

Ostatnia nowość: M. Scheffs: O wekslach i czekach 3 zł. - - - - -
M. Turski i T. Wolfram: Polska tabela procent. 10 zł.

Zagraniczne wyroby

opanowują coraz bardziej krajowy rynek i utrudniają rozwój naszych placówek przemysłowych, wywołując tem samem w Polsce bezrobocie i powodując krytyczny stan ekonomiczny, który pogarsza egzystencję wszystkich obywateli

Krajowe wyroby

przyczyniają się do wzrostu i rozkwitu naszego życia przemysłowego i handlowego, uniezależniają państwo od obcych wpływów i sprowadzają do niego dobrobyt, przez co staje ono na wyżynach ekonomicznych jak również staje się odpornem na wszelkie wrogie zakusy.

HURTOWNIA SPÓŁEK SPOŻYWCÓW

POZNAŃ - GRUDZIĄDZ - KATOWICE

w zrozumieniu powyższego postawiła sobie za zadanie zastępować dotychczas powszechnie używane produkty pierwszej potrzeby fabrykatów obcych fabrykatami własnymi. Cały szereg wytwórczych zakładów uruchomionych przy Hurtowni, jako placówki handlowej, wypuszcza na rynek wyroby znane pod marką

HA - ES - ES

Każdy, kto chce popierać nasze zadanie, czy to kupiectwo czy to przemysł, winien zważać przy zakupie na znane marki

HA - ES - ES

Dotychczas pod powyższą marką ukazały się następujące towary:

HERBATA — KAKAO — KAWA SŁODOWA — KROCHMAL
RYŻOWY — NATRON — PASTY do obuwia — PŁATKI
owsiane — PŁYN do czyszczenia metali METALOL —
ULTRAMARYNA do prania.

Centrala Rolników Tow. Akc.

(Hurtownia „Rolników“ Spółdzielni Rolniczo-Handlowych

należących do

Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych T.z.)

w POZNANIU, Plac Wolności 17

i Oddziały jej:

w Bydgoszczy, ulica Gdańska 19,

w Toruniu, ulica Szeroka 18,

w Włocławku, ulica Ogrodowa 2.

w Gdańsku, Pfefferstadt 38/39 oraz

Przedstawicielstwo w Katowicach, ulica Marjacka 13,

załatwiają wszelkie transakcje, wchodzące w zakres handlu ziemio-
płodami, paszami, nawozami sztucznymi, opałem i t. p. za pośrednic-
twem Spółdzielni Rolniczo-Handlowych, pod nazwą „Rolnik“,
w Wielkopolsce, na Pomorzu, na Kujawach i Górnym Śląsku.

„Rolniki“

kupują od ziemian i gospodarzy: zboża wszelkiego rodzaju,
ziemniaki i wszystkie inne ziemiopłody,

dostarczają na specjalnie dogodnych dla rolnictwa warunkach,
za gotówkę lub na zamianę: nawozy sztuczne, paszę,
opał i inne artykuły, potrzebne rolnictwu.

Od dokonanych zakupów i sprzedaży udzielają członkom w końcu
roku dopłat względnie zwrotów.

Związkowa Centrala Maszyn

Poznań, Wjazdowa 9.

Adres telegr.: Cemata.

Telefon 22 80 i 22 89.

Maszyny
i
narzędzia rolnicze.

...

Największa w Zachodniej
Polsce składnica
części rezer-
wowych.

Wyłączne prawo sprzedaży:

wyrobów fabryk: Tow. Akc. H. Cegielski
światowej sławy | oryg. szwedzkich wirówek „Baltic“
| maszyn żniwnych Massey-Harris.